

NIINA HATTUNEN, JOUNI EROLA, SIRPA HYTTINEN

KORTTELI 48 - LUOVA OSAAMISYHTEISÖ 2011-2012

LOPPURAPORTTI

POHJOIS-KARJALAN AMMATTIKORKEAKOULU

Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun julkaisuja
C:61

KORTTELI 48 - LUOVA OSAAMISYHTEISÖ 2011-2012

LOPPURAPORTTI

Niina Hattunen, Jouni Erola, Sirpa Hyttinen

POHJOIS-KARJALAN AMMATTIKORKEAKOULU
2012

Julkaisusarja	C:61
Julkaisusarjan vastaava toimittaja	Anna Liisa Westman
Kansikuva	Noora Hattunen / Zirpus Design
Taitto	Kaisa Varis

© Tekijät ja Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu

Tämän teoksen osittainenkin kopiointi on tekijänoikeuslain mukaisesti kielletty ilman nimenomaista lupaa.

ISBN 978-952-275-023-5

ISSN 1797-3856

Julkaisumyynti	Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu julkaisut@pkamk.fi http://www.tahtijulkaisut.net
----------------	--

Sisällys

POHJOIS-KARJALAN AMMATTIKORKEAKOULUN LOPPURAPORTTI

Niina Hattunen

1	Johdanto.....	6
2	Hankkeen tausta ja kuvaus.....	8
3	Hankkeen tavoitteet.....	10
4	Hankkeen keskeiset toimenpiteet.....	12
5	Tavoitteiden toteutumisen ja toteutuksen arviointi.....	16
6	Jatkotoimet ja ehdotukset.....	20
	Lähteet.....	22
	Kuvaluettelo.....	23

JOENSUUN KAUPUNGIN LOPPURAPORTTI

Jouni Erola & Sirpa Hyttinen

	Esipuhe.....	24
1	Taustaa korttelista 48	26
2	Toiminnallinen kehittäminen.....	32
3	Sisällöllinen kehittäminen.....	33
4	Tilojen kehittäminen.....	37
5	Jatkotoimenpiteet.....	40
6	Pohdintaa.....	41
	Lähteet.....	42
	Kuva- ja kuvioluettelo.....	42

Liitteet

Liite 1 Kortteli 48 Joensuu. Tontinkäyttösuunnitelma ja luonnokset.

LUKIJALLE

Tämä julkaisu on Kortteli 48 – luova osaamisyhteisö -hankkeen loppuraportti ja siinä kuvataan hankkeen toiminta yhden vuoden toimintakauden ajalta. Kortteli 48 oli Joensuun kaupungin nuorisotoimen hallinnoima ja Joensuun seudun ja Keski-Karjalan alueellisen Koheesio- ja kilpailukykyohjelman rahoittama KOKO-hanke, joka toimi ajalla 1.3.2011–31.3.2012.

Loppuraportti on kaksiosainen. Ensimmäisen osan muodostaa Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun loppuraportti, jonka on kirjoittanut projektipäällikkö Niina Hattunen. Toisen osan muodostaa Joensuun kaupungin loppuraportti, jonka kirjoittamisesta ovat vastanneet nuorisajohtaja Jouni Erola ja projektikoordinaattori Sirpa Hyttinen.

NIINA HATTUNEN

POHJOIS-KARJALAN AMMATTIKORKEAKOULUN LOPPURAPORTTI

1 JOHDANTO

Kädessäsi oleva julkaisu on Kortteli 48 – luova osaamisyhteisö -hankkeen loppuraportti ja siinä kuvataan hankkeen toiminta yhden vuoden toimintakauden ajalta. Kortteli 48 oli Joensuun kaupungin nuorisotoimen hallinnoima ja Joensuun seudun ja Keski-Karjalan alueellisen Koheesio- ja kilpailukykyohjelman rahoittama KOKO-hanke, joka toimi ajalla 1.3.2011–31.3.2012.

Kortteli 48 -hanke toteutettiin yhteistyössä Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun KuTu – kulttuurista tulevaisuutta ja Joensuun Popmuusikoiden Elävä Ilosaari -hankkeiden kanssa. Kolmen hankkeen yhteistyötä nimitettiin vuosina 2011–2012 teemalla Kehittyvä kaupunkitila, koska hankkeiden toimenpiteiden keskiössä oli Joensuun keskustan kehittäminen eläväksi toimintakokonaisuudeksi. Kehittyvän kaupunkitilan tarkoituksena oli, että kokonaisuus hyödyttää kaupunkilaisia ja alueen elinkeinoelämää tarjoamalla monimuotoisia palveluita sekä tuomalla lisää vetovoimaisuutta ja viihtyisää kaupunkitilaa Joensuun kaupunkikeskustaan.

Kortteli 48 – luova osaamisyhteisö -hankkeen tavoitteena oli tehdä Joensuun keskuskorttelista kulttuuri-, nuoriso- ja luovien alojen alueellinen keskittymä. Hankkeen ensisijaisena kohderyhmänä olivat Joensuun seudun kulttuuri- ja nuorisoalojen toimijat sekä näiden muodostamat miniklusterit. Hankkeen tarkoituksena oli käynnistää prosessi, jonka lopputuloksena kortteli 48:ssä sijaitsee vahva luovien toimialojen sekä nuoriso- ja kulttuuripalveluiden keskittymä. Osaamisyhteisö parantaisi alojen toimintaedellytyksiä tarjoamalla runsaasti synergiaetuja, luomalla hedelmällisen työskentely-ympäristön sekä kohottamalla alueellisen kulttuuri- ja nuorisosektorin tunnettavuutta ja näkyvyyttä paikallisesti sekä laajemmin. Toimiessaan keskittymä synnyttäisi uutta liiketoimintaa sekä palveluita.

Hankkeen lähtökohtatilanteessa todettiin, että sen tavoitteena oli luoda mahdollisuuksia toimialojen rajapinnat ylittävälle yhteistyölle. Tieteen, taiteen ja teknologian yhdistäminen sekä näiden uudenlainen soveltaminen osana käyttäjälähtöistä tilasuunnittelua ja muuttuvan kaupunkitilan kehittämistä koettiin tärkeäksi. Toimijoina Kortteli 48:ssa tulisivat olemaan nykyiset nuoret eli tulevaisuuden päättäjät. Skenariot kertovat aikuistuvan väestön käyttävän kodin ulkopuolista tilaa aktiivisemmin kuin aiemmin on totuttu ja tämän kehityksen tukemiseksi Joensuu maakunnan keskuksena tulisi olla osana kehitystä – ei perästä hiihtäjänä.

Alueellinen Koheesio- ja kilpailukykyohjelma (KOKO)

Valtioneuvosto päätti vuonna 2008 alueellisen koheesio- ja kilpailukykyohjelman (KOKO) käynnistämisestä vuoden 2010 alusta. Ohjelman tavoitteena oli parantaa kaikkien alueiden kilpailukykyä ja tasapainottaa aluekehitystä tukemalla vuorovai- kutusta ja verkostoitumista. Ohjelmakauden tuli käsittää vuodet 2010–2013, mutta valtioneuvoston 15.12.2011 tekemällä päätöksellä ohjelman kansallinen ohjelmame- nettely ja ohjaus päättyivät 31.12.2011. Syinä olivat valtiontalouden säästötoimenpi- teet. (Joensuun seudun ja Keski-Karjalan KOKO-ohjelma 2010.)

KOKO-ohjelman alkaessa vuoden 2010 siihen sulautettiin aikaisemmin toteutetta- vista alueellisen kehittämisen erityisohjelmista aluekeskusohjelma (AKO), maaseutu- poliittisen erityisohjelman alueellinen osio (AMO) ja saaristo-ohjelman paikallinen ja alueellinen toteuttaminen. (Joensuun seudun ja Keski-Karjalan KOKO-ohjelma 2010.)

Joensuun seutu ja Keski-Karjala muodostivat oman KOKO-alueen vuosina 2010– 2011. Ohjelmaa hallinnoi Joensuun Seudun Kehittämissyhtiö JOSEK Oy. Alueen KOKO perustui seuraavan neljän painopisteen matriisimalliin: toimialojen välisiin rajapintoihin, luoviin aloihin, innovaatiotoimintaan ja nuoriin tulevaisuuden teki- jöihin. Konkreettiset ohjelmarahoituksella toteutettavat toimenpiteet täsmentyivät vuosittain laadittaviin toiminta- ja taloussuunnitelmiin. Luovien alojen painopisteen tavoitteena oli:

- Pohjois-Karjalassa jo olevien ja rakentuvien luovien alojen toimintaympäristön ja matkailukeskittymien yhteistoiminnan kehittäminen,
- valtakunnallisten, alueellisten ja paikallisten festivaali-, kulttuuri- ja muiden ta- pahtumien uusien yhteistyömallien ja hyvien käytäntöjen kehittäminen,
- luovien alojen valtakunnallinen verkostoyhteistyö ja pilotit,
- yhteistoiminta ja verkostoituminen luovien alojen sisällä sekä luovan toimialan ja muiden toimialojen välillä (esim. areena- ja pilotointityöskentely).

(Joensuun seudun ja Keski-Karjalan KOKO-ohjelma 2010.)

2 HANKKEEN TAUSTA JA KUVAUS

Kuva 1. Torikatu 10. (Kuva: Rami Saarikorpi)

Kortteli 48 – luova osaamisyhteisö oli Joensuun kaupungin nuorisotoimen hallinnoima ja Joensuun seudun ja Keski-Karjalan alueellisen Koheesio- ja kilpailukykyohjelman rahoittama KOKO-hanke, joka toimi ajalla 1.3.2011–31.3.2012. Hankkeen muina toteuttajina olivat Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu ja Itä-Suomen yliopisto. Hanke toteutettiin yhteistyössä Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun KuTu – kulttuurista tulevaisuutta ja Joensuun Popmuusikoiden Elävä Ilosaari -hankkeiden kanssa. Kolmen hankkeen yhteistyötä nimitettiin vuosina 2011–2012 teemalla kehittyvä kaupunkitila, koska hankkeiden toimenpiteiden keskiössä oli Joensuun keskustan kehittäminen eläväksi toimintakokonaisuudeksi. Kehittyvän kaupunkitilan tarkoituksena oli, että kokonaisuus hyödyttää kaupunkilaisia ja alueen elinkeinoelämää tarjoamalla monimuotoisia palveluita sekä tuomalla lisää vetovoimaisuutta ja viihtyisää kaupunkitilaa Joensuun kaupunkikeskustaan.

Hankkeen yhteistyöverkostoon kuuluivat KOKO-hankkeiden lisäksi Kortteli 48:n nykyiset kulttuuri- ja nuorisolojen toimijat mm. Joensuun kaupunkikeskustayhdistys, Joensuun seudun nuorisotasoyhdistys ry, Kalake ry, Matora ry, Teatteri Satama, Oi FM, LATURI Ay, Joensuun Popmuusikot ry, Joensuun Nuori Rytmioy, Joensuun nuorisoverstas ry, HUMAK, PKKY/P-K:n ammattiopisto Niittylahti, Enter TNT Oy, PKAMK/EFFC, osuuskunta Korpipaja, Insinööritoimisto M-plan.

Hankkeen alussa todettiin, että korttelin nykyiset toimijat ovat kiinteästi mukana hankkeen toteuttamassa korttelin kehittämistyössä sekä sen tulevaisuuden suunnittelussa.

Hankkeen ensisijaisena kohderyhmänä olivat Joensuun seudun kulttuuri- ja nuorisalojen toimijat sekä näiden muodostamat miniklusterit. Hankkeen tarkoituksena oli käynnistää prosessi, jonka lopputuloksena kortteli 48:ssa sijaitsee vahva luovien toimialojen sekä nuoriso- ja kulttuuripalveluiden keskittymä. Osaamisyhteisö parantaisi alojen toimintaedellytyksiä tarjoamalla runsaasti synergiaetuja, luomalla hedelmällisen työskentely-ympäristön sekä kohottamalla alueellisen kulttuuri- ja nuorisosektorin tunnettavuutta ja näkyvyyttä paikallisesti sekä laajemmin. Toimiessaan keskittymä synnyttäisi uutta liiketoimintaa sekä palveluita.

3 HANKKEEN TAVOITTEET

Kuva 2. Torikatu 10. (Kuva: Rami Saarikorpi)

Hankkeen tavoitteena oli tehdä Joensuun keskuskorttelista kulttuuri-, nuoriso- ja luovien alojen alueellinen keskittymä. Hankkeen ensimmäisenä tavoitteena oli muodostaa Kortteli 48:sta toimiva keskustakortteli kulttuuri-, nuoriso- ja luovien alojen alueellisena keskittymänä. Tavoitteen oli prosessin käynnistäminen ja perusrakenteiden luominen sisältäen mm. vuokra- ja omistussuhteiden selvittämisen ja kiinteistöjen huoltotoimenpiteiden ratkaisemisen. Toisena tavoitteena oli Kortteli 48 rakennuskannan ja infrastruktuurin kunnostaminen. Tavoitteeksi asetettiin piha-alueiden ja käytössä olevan rakennuskannan kunnostaminen. Lisäksi tuli ratkaista toteuttajan, suunnitelman ja rahoituksen hakeminen Torikadun talojen saneeraukseen.

Kolmantena tavoitteena oli käyttäjälähtöisen tilasuunnittelun hyödyntäminen Kortteli 48:n kehittämisessä. Tavoitteena oli fyysisen, sosiaalisen ja virtuaalisen tilan yhdistäminen osaksi käyttäjälähtöistä tilasuunnittelua, tutkimuksen ja tarvekartoituksen hyödyntäminen kehittämisessä sekä uusien innovaatioiden lanseeraaminen ja pilotointi. Neljäntenä tavoitteena oli synnyttää kortteliin uudenlaisia liiketoimintamahdollisuuksia. Tavoitteena oli selvittää innovatiivisia liiketoimintaideoita mukaan lukien yhteiskunnallisen ja sosiaalisen yrittäjyyden mahdollisuuksien selvittämisen. Lisäksi tavoitteena oli selvittää monimuotoista ja innovatiivisia liiketoimintaympäristöjä. Viidentenä tavoitteena oli kansainvälistyminen benchmarkingin keinoin. Tavoitteena oli kansainvälisten ja kotimaisten esimerkkien hyödyntäminen tutkimuksessa ja kansainvälisiin verkostoihin osallistuminen.

Kortteli 48 – luova osaamisyhteisö -hankkeen määrällisiksi tavoitteiksi asetettiin yleissuunnitelman tekeminen korttelin kehittämistä sekä markkinointi- ja viestintäsuunnitelmien laatiminen. Tämän lisäksi tavoitteena oli tehdä suunnitelma ja rahoitushakemus Torikadun talojen saneeraukseen ja selvitys toimijoiden tila- ja työympäristötarpeista. Tavoitteena oli innovaatioiden kartoitus ja uusien toimintamallien ottaminen käyttöön korttelin toiminnassa. Hankkeen tavoitteena oli jatkohankkeita tukevan tutkimuksen tekeminen sekä tehdä rahoitushakemuksia korttelin toiminnan kehittämiseksi. Hankkeen tavoitteena oli kartoittaa erilaisia rahoitusinstrumentteja ja valmistella erillisiä rahoitushakemuksia korttelin eri kehittämistarpeisiin.

Kansainvälistymisen nähtiin luovan edellytyksiä uudenaikaiselle toiminnalle tarjoamalla otollisen toimintaympäristön sekä mahdollisuuden levittää saatuja kokemuksia, verkostoja sekä osaamista toimijoiden kesken. Hankkeen tavoitteeksi asetettiin, että sen toimenpiteet edistävät yrittäjyyttä tarjoamalla pohjan uusille liiketoimintamahdollisuuksille. Tavoitteena oli selvittää monimuotoisen yrittäjyyden toimintamahdollisuuksia sekä tarjota hyvät toimintaedellytykset ja tukiverkosto erityisesti pienille ja aloittaville luovien alojen yrityksille. Hankkeen tavoitteena oli myös tukea toimijoiden yrittäjyystoimintaa vahvistamalla verkostoja ja syventämällä luottamusta eri organisaatioiden kesken. Hankkeen nähtiin tukevan ennakoivuutta ja oppivuutta mahdollistamalla uusien innovaatioiden synnyn, kokeilun ja levityksen. Hankkeet toimenpiteet tarjoavat oppimisympäristöjä ja parantavat oppilaitosten työelämäyhteyksiä sekä lisäävät eri koulutusorganisaatioiden tiiviimpää yhteistyötä. Hankkeen tavoitteena oli tukea kestävästä kehityksestä uudistamalla vanhaa kaupunkirakennetta edistämällä historiallisen korttelin hyötykäyttöä. Tavoitteena oli, että vanhojen kiinteistöjen nykyaikaistamisella ja tilojen hyödyntämisellä luodaan sisällöllisesti mielenkiintoisia toimintaympäristöjä. Tavoitteena oli ympäristökuorman keventäminen uusien teknologioiden avulla mm. kehittämällä virtuaalisen ja fyysisen tilan välisiä yhteyksiä (virtuaaliset työkalut ja ympäristöt).

Kuva 3. Joensuun Popmuusikoiden talo. (Kuva: Rami Saarikorpi)

4 HANKKEEN KESKEISET TOIMENPITEET

Kuva 4. Turun Logomon taidekahvila. (Kuva: Niina Hattunen)

Hankkeen toimenpiteiden tavoitteena oli, että ne tuovat yhteen erilaiset toimijat ja niiden avulla selvitetään toimijalähtöisiä kehitysideoita sekä luodaan strategia pitkäjänteiselle kehittämistyölle. Hankkeen tarkoituksena oli rakentaa konsortio ja hakea rahoitusta kortteliin liittyvään kehittämistyöhön. Tässä kappaleessa esitellään Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun toteuttamat toimenpiteet aikajärjestyksessä ja toimenpiteittäin eriteltyinä.

Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun (ja Itä-Suomen yliopiston) ensimmäisenä toimenpiteenä oli kaupunkitilaan liittyvän tutkimuksen ja uusien innovaatioiden edistäminen korttelissa. Tavoitteena oli tutkimustiedon tuominen osaksi korttelin kehittämistyötä, uusien innovaatioiden esim. virtuaalisten työkalujen kokeilu ja kehittäminen sekä korttelin toimintojen opinnollistaminen ja oppilaitosten sekä opiskelijoiden työelämäyhteyksien vahvistaminen.

Hankkeen toimenpiteet käynnistettiin kaikille avoimella Onko Joensuussa tilaa luovuudelle -seminaarilla, joka toteutettiin 10.5.2011 yhteistyössä Pohjois-Karjalan taide-toimikunnan kanssa. Seminaaripuhujina olivat Antti Lippo Demos Helsingistä sekä Teemu ja Tuomas Turunen Profit Visio Oy:stä. Antti Lippo puhui aiheesta Julkinen tila ja kaupungin lupaus, jossa hän käsitteli kaupunkisuunnittelua ja viihtyisän elinympäristön kehittämistä. Lisäksi hän paneutui kaupunkikulttuurin, paikkaidentiteetin ja ihmisten tarpeet huomioivan suunnittelun teemoihin. Teemu ja Tuomas Turunen puhuivat aloitusseminaarissa kahdesta toteuttamastaan selvityksestä aiheella Taiteilijoiden työtilat ja bändien harjoittelutilat Joensuussa ja Luovuus ja aluekehittämisen mallit, Case: Musiikkiala Pohjois-Karjalassa. Ensimmäisessä puheenvuorossa keskityttiin Esiselvitys harjoittelu- ja työtilahotellin toteuttamisesta Joensuun seudulla -raportin (2011) tulosten esittelyyn. Selvityksen taustalla oli ajatus harjoittelu- ja työtilakeskityksestä, jonka käyttäjinä olisivat ensisijaisesti muusikot ja taiteilijat sekä myös muut luovien alojen toimijat. Puheenvuorossa käytiin läpi selvityksen keskeinen sisältö, johtopäätökset sekä jatkotoimenpide-ehdotukset. (Turunen, Turunen & Hattunen 2011.) Toisessa puheenvuorossa Turuset nostivat esille, että toimialakohtainen alueellinen kehittäminen mielletään usein nimenomaisesti alan yritysten kehittämiseksi. Luovilla aloilla yritystoiminta on tyypillisesti varsin pienimuotoista eikä alan tarpeisiin löydy vakiintuneita kehittämismalleja tai rahoitusinstrumentteja. Toisaalta monet alan toimijat kyseenalaistavat ylipäänsä koko liiketoiminnallisen menestyksen tärkeyden. Puheenvuorossa esiteltiin Pohjois-Karjalan taidetoimikunnan tilaama raportti, jossa kuvataan CIU:n ehdotus luovien toimialojen alueellisen kehittämisen prosessimalliksi sekä mallin pilotointi musiikkialalla Pohjois-Karjalassa (Creative Industries Unit (CIU) 2011).

Hankkeen aikana toteutettiin toimija- ja tilakartoitus korttelin nykyisille ja potentiaalisille, tuleville toimijoille. Harjoitus- ja työtilakyselyn tarkoituksena oli selvittää, onko Joensuussa kysyntää ja tarvetta uusille harjoitus- ja työtiloille, jotka voisivat mahdollisesti sijoittua Kortteli 48:n nykyisiin tai uudisrakennettaviin tiloihin. Kysymykset koskivat tilan käyttötarkoitusta, kokoa, käyttöaikaa, vaatimus- ja vuokratasoa sekä kustannuksia, jotka käyttäjä olisi valmis maksamaan tilastaan. Kyselyyn saatiin kaikkiaan 33 vastausta. (Kortteli 48:n toimija- ja tilakartoitus 2011.)

Suomen OnlineTutkimus Oy toteutti Joensuun Popmuusikot ry:n, Joensuun kaupungin ja Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun toimeksiannosta Joensuun puutalokortteliin ja Ilosaaren liittyvän kyselytutkimuksen, jonka kohderyhmänä olivat Joensuun asukkaat. Kyselyn tarkoituksena oli selvittää kaupunkilaisten mielipiteet puutalokortteliin ja Ilosaaren liittyvien toiveiden ja kehittämisideoiden osalta. Lisäksi kyselyn tarkoituksena oli kartoittaa korttelin toimijoiden tunnettavuutta kaupunkilaisten keskuudessa. Kyselytutkimus toteutettiin aikavälillä 11.11.–30.11.2011. Tutkimusmenetelmänä oli puhelinhaastatteluin toteutettu kysely, jossa kerättiin 500 vastaajan kokoinen, Joensuun luonnollista ikä- ja sukupuolijakaumaa vastaava otos. (Suomen OnlineTutkimus Oy 2011.)Yhteistyössä Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun AKI Living Lab -hankkeen kanssa toteutettiin innovaatioiltapäivä Joensuun nuorisovaltuuston jäsenille nuorten äänen esiin saamiseksi Kortteli 48:n kehittämisessä. Menetelmänä toimi Cafe Joensuu -työpaja. Tämän lisäksi hankkeen aikana toteutettiin 15 haastattelua Kortteli 48:n nykyisille, Joensuun Popmuusikoiden talossa työskenteleville toimijoille ja korttelin yhteistyökumppaneille. Haastatteluisa

selvitettiin toimijoiden tämän hetkinen toiminta, käytettävissä olevat tilat ja yhteistyökumppanit. Lisäksi kysyttiin nykyisten toimijoiden ja yhteistyökumppaneiden mielipidettä tulevan korttelin mahdollisesta profiloinnista ja sen tarpeellisuudesta, keskeisistä toimijoista, painopistealueista, keskustan kulttuurikohteiden yhteistyöstä ja sen kehittämistä nyt ja tulevaisuudessa, alueen historian roolista ja merkityksestä, luovien alojen keskittymän suhteesta kaupunkilaisiin, matkailijoihin ja itse toimijoihin, yhteisten palveluiden tarpeesta ja tulevaisuuden visiosta. (Kortteli 48 yhteistyökumppaneiden haastattelut 2011.)

Toisena toimenpiteenä oli korttelin liiketoiminnan kehittäminen uudenlaisten liiketoimintamahdollisuuksien selvittämisen ja erilaisten yritysmuotojen toimivuuden vertailun kautta. Hankkeen aikana toteutettiin benchmarking-matka Turun Logomoon, Seinäjoen Rytmikorjaamolle ja Lapuan Kulttuurikeskus Vanha Paukkuun Kortteli 48 toimintojen tukemiseksi. Monipuoliset ja hyvin erilaiset luovien alojen tilat antoivat hyvän näkymän vanhoista, tehdasrakennuksiin rakennetuista kulttuuritiloista. Nähtyjen kulttuurikohteiden perusteella voi sanoa, että Joensuun Kortteli 48:n kaltaisia vanhoja puutalokortteleita ei ole muualla Suomessa – ei ainakaan kaavailussa käytössä. Useimmat kulttuuri- ja luovien alojen keskuksat rakennetaan vanhoihin tehdas- tai yrityshalleihin. Tämänkin vuoksi voi todeta, että Joensuun Kortteli 48 tulee olemaan ainutlaatuinen luova osaamisyyhteisö ja kaupunkilaisten kohtaamispaikka.

Kuva 5. Lapuan Vanha Paukku. (Kuva Niina Hattunen)

Kolmantena toimenpiteenä oli kansainvälinen ja kansallinen yhteistyö, jonka tavoitteena oli tuoda kansainvälisiä esimerkkejä, kokemuksia ja tutkimustietoa osaksi korttelin kehittämistyötä. Hankkeen aikana osallistuttiin aktiivisesti valtakunnalliseen luovien tilojen yhteistyön muodostamiseen. Erilaisia luovien alojen keskuksia ja tiloja on syntynyt ja syntymässä vauhdilla ympäri Suomea. Useimmat kamppailevat samojen ongelmien parissa, jotka liittyvät mm. tilaratkaisujen rahoituskanaviin sekä tilan käyttöasteeseen ja kannattavuuteen. Yhteistyön tavoitteena oli perustaa Suomeen luovia tiloja ja niissä toimivien ihmisten itsenäisesti toimiva asiantuntijayhteisö ja -verkosto, jonka tavoitteena on tiedon ja hyvien käytänteiden jakaminen sekä tilojen välinen yhteistyö koko Suomessa.

Luovat alat Pohjois-Karjalassa -selvitystä (Liiri, Hattunen & Kahreman 2011) tehtäessä huomioitiin kolmannen sektorin toimijoiden panostus seudun kulttuurielämään ja aluevaikuttavuuteen. Koska silloinen selvitys keskittyi Pohjois-Karjalan kulttuuri- ja luovien alojen yrityksiin, eivät yhdistykset päässeet tarpeeksi esillä. Tämän vuoksi Kortteli 48 -hankkeessa päätettiin toteuttaa Pohjois-Karjalan kulttuuri- ja luovien alojen yhdistyksiä kokoava selvitys. Sen tarkoituksena oli esitellä Pohjois-Karjalan kolmannen sektorin toimintaa ja heidän aluevaikuttavuuttaan. Lisäksi sen avulla pyritään syventämään tietämystä muun muassa yhdistysten olemuksesta ja rajapinnoista, tuomalla samalla näkyvyyttä koko yhdistyskentälle. Pohjois-Karjalan luovia yhdistyksiä koskeva selvitys julkaistaan Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun julkaisusarjassa keväällä 2012.

5 TULOKSET: TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISEN JA TOTEUTUKSEN ARVIOINTI

Kuva 6. Vjöhyketalo. (Kuva: Rami Saarikorpi)

Käyttäjälähtöisen tilasuunnittelun hyödyntämisen tavoitteena oli fyysisen, sosiaalisen ja virtuaalisen tilan yhdistäminen osaksi käyttäjälähtöistä tilasuunnittelua, tutkimuksen ja tarvekartoituksen hyödyntäminen sekä innovaatioiden lanseeraaminen ja pilotointi.

Hankkeessa toteutettu julkaisuprosessi, Esiselvitys harjoittelu- ja työtilahotellin toteuttamisesta Joensuun seudulla (Turunen, Turunen & Hattunen 2011), avasi vaihtoehdoisen tavan toteuttaa erilaisia kulttuuri- ja luovien alojen toimijoiden harjoitus- ja työtiloja. Tavoitteena on, että selvityksen tuloksia hyödynnetään Pohjois-Karjalan luovien alojen aluekehitystyössä ja jatkohankkeiden valmistelussa. Lisäksi tulosten toivotaan hyödyttävän laajemmin muita luovien alojen tilaratkaisuista vastaavia organisaatiota. Selvityksen mukanaan tuomaa tutkimustietoa voidaan hyödyntää Kortteli 48:n ja muiden vastaavien tilahankkeiden kehittämistyössä sekä rahoitus- ja kannattavuuslaskelmien tukena.

Kortteli 48 toimija- ja tilakartoituksessa kysyttiin mm. vastaajien lähtökohtaa heidän vastauksilleen. Tämän tarkoituksena oli selvittää, kuinka moni vastaajista olisi kiinnostunut Kortteli 48:n nykyisistä tai uudisrakennettavista harjoitus- ja työtiloista. Vastaajista 23 sanoi, että asia kuulostaa kiinnostavalta ja heillä voisi olla tarvetta uudelle harjoitus- ja työtilalle. Vastaajista kuusi (6) ilmoitti, ettei heillä ole tarvetta

harjoitus- ja työtilalle, mutta he haluavat auttaa kartoitusta kertomalla mielipiteensä. Kuusi (6) vastaajaa ilmoitti kyselyyn vastaamisen lähtökohdaksi muun syyn, joista kävi ilmi seuraavat vastaukset: hyvän asian tukeminen ja puurakennusten säilyttäminen tuleville asukkaille, Joensuussa tarvitaan matalan kynnyksen kokoontumistiloja, voimme olla mukana yhtenä omistajatahona kortteli 48:n kehittämisessä, Oi FM on jo tässä korttelissa, mahdollinen yhteistyö/käyttö tulevaisuudessa ja kaupunkikuva. Toimija- ja tilakartoitus osoitti Kortteli 48 kiinnostavan nykyisiä ja potentiaalisia uusia toimijoita, ja toimitilojen kehittämistä tulisi jatkaa. (Kortteli 48:n toimija- ja tilakartoitus 2011.)

Kaupunkilaiskyselyn vastanneista joensuulaisista 54 % oli käynyt tai vierailut puutalokorttelissa viimeisten 12 kuukauden aikana. Useimmiten puutalokorttelissa vierailun syynä oli se, että he ovat asioineet asiakkaana siellä jonkun toimijan luona, tai että he ovat olleet siellä kävelyllä tai ohikulkumatalla. Sen sijaan 24 % kaupunkilaisista kertoi, ettei ollut koskaan käynyt puutalokorttelissa. Kyselyn perusteella selvisi, että joensuulaiset eivät tunne puutalokorttelissa olevia toimijoita kovinkaan hyvin. Kun vastaajia pyydettiin pisteyttämään puutalokorttelin toimijat tunnettavuuden perusteella, niin korkeimmat tunnettavuuspisteet saivat PPKY – Niitylahden ammattiopisto, Joensuun Popmuusikot, Hasanniemen teatteri/Turpatalli ja Unicef-myymäle. Mikäli puutalokorttelit säilytetään ja niiden toimintaa kehitetään, niin selkeästi eniten kaupunkilaiset katsoivat siinä tapauksessa voivansa käyttää alueella kahvila- ja ravintolapalveluja. Lisäksi muita suosituimpia palveluita olisivat sosiaali- ja terveystalot, myymälät sekä erilaiset harrastustilat. Kaupunkilaiskysely toi esille joensuulaisten mielipiteet Kortteli 48:n kehittämisestä. Tulokset antavat kaupunkilaisten näkökulman korttelin potentiaalisista käyttötavoista ja kortteliin tarvittavista palveluista. (Suomen OnlineTutkimus Oy 2011.)

Cafe Joensuu -menetelmällä toteutetussa työpajassa Joensuun nuorisovaltuuston jäsenet saivat antaa oman mielipiteensä Kortteli 48:n kehittämisestä. Kun nuoret mieltivät ryhmissä korttelin vuorokauden tapahtumia, heidän oma toimintansa siellä painottui selkeästi iltapäivän ja illan puolelle. Heidän ideoista nousi selkeästi esille tarpeet, jotka he kokevat tärkeiksi. Nuoret tarvitsevat turvallista ja rentoa tilaa, jossa he voivat viettää aikaa ystävien kanssa, yksin tai tavaten uusia ihmisiä. He olivat myös selkeästi sitä mieltä, että muutkin ihmiset kuten eri-ikäiset ja -taustaiset ovat tervetulleita samoihin tiloihin ja jopa samaan aikaan. Nuoret näkivät, että sukupolvien sekä eri kulttuurien välisiin kohtaamisiin voisi antaa tilaa ja aikaa. Vuorokautta kuvatessa nuoret myös selkeästi jakoivat eri ikäluokkien aktiviteettejä eri ajoille: ikäihmiset aamupäivään, nuoret iltaan ja muut käyttäjäryhmät tähän välille. Yksi erityisesti esiin nouseva toive oli kahvila, jossa saa vapaasti oleskella. Toisena selkeänä tarpeena oli iso sali, jossa voisi pitää teatteri- ja bändiharjoituksia sekä pelata. Myös lukusalia ja ns. rauhallista nurkkaa kaivattiin. (Newton 2012.)

Esiselvitys harjoittelu- ja työtilahotellin toteuttamisesta Joensuun seudulla, Kortteli 48 nykyisten toimijoiden ja yhteistyökumppaneiden haastattelut, toimija- ja tilakartoitus, kaupunkilaiskysely ja Nuva-työpaja antoivat käyttäjälähtöistä tietoa korttelin kehittämistyöhön. Nuva-työpajassa testattiin myös uudenlaisia ja innovatiivisia menetelmiä korttelin visualisoimiseen. Tämän lisäksi toteutettiin Kortteli 48:n 360-kuvaus, joka yhdistää fyysinen, sosiaalinen ja virtuaalinen tila osaksi käyttäjälähtöistä tilasuunnittelua. Tulevaisuudessa 360-kuvausta voidaan hyödyntää korttelin

toimintojen suunnittelussa ja virtuaalisten työkalujen kehittämisen pohjana. Tällä hetkellä virtuaalinen kortteli toimii myös korttelin esittelymateriaalina ja internet-pohjaisena käyntikorttina.

Uudenlaisten liiketoimintamahdollisuuksien selvittämisen tavoitteena oli kartoittaa innovatiivisia liiketoimintaideoita (mukaan lukien yhteiskunnallisen ja sosiaalisen yrittäjyyden mahdollisuuksien selvittämisen) sekä kartoittaa monimuotoisia ja innovatiivisia liiketoimintaympäristöjä. Turun Logomo, Seinäjoen Rytmikorjaamo ja Lapuan Vanha Paukku antoivat hyvän näkymän vanhoista, tehdasrakennuksiin rakennetuista kulttuuritiloista, jotka toimivat monimuotoisina ja innovatiivisina liiketoimintaympäristöinä. Nähtyjen kulttuurikohteiden perusteella voi sanoa, että Joensuun Kortteli 48:n kaltaisia vanhoja puutalokortteleita ei ole muualla Suomessa – ei ainakaan kaavailussa käytössä. Useimmat kulttuuri- ja luovien alojen keskuskeskukset rakennetaan vanhoihin tehdas- tai yrityshalleihin. Tämänkin vuoksi voi sanoa, että Joensuun Kortteli 48 tulee olemaan ainutlaatuinen luova osaamisyyhteisö ja kaupunkilaisten kohtaamispaikka.

Kuva 7. Seinäjoen Rytmikorjaamo. (Kuva: Niina Hattunen)

Benchmarkkaamisen tavoitteena oli kansainvälisten ja kotimaisten esimerkkien hyödyntäminen sekä kansainvälisiin verkostoihin osallistuminen. Kansainvälisen ja kansallisen yhteistyön osalta Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu keskittyi omassa toimenpiteessään kansalliseen yhteistyöhön valtakunnallisen luovien alojen tilojen yhteistyöverkoston muodostamiseksi. Itä-Suomen yliopisto toi kansainvälisiä esimerkkejä, kokemuksia ja tutkimustietoa omassa selvityksessään osaksi korttelin kehittämistyötä. Nyt perustamisvaiheessa oleva luovien tilojen yhteistyöverkosto antaa tulevaisuudessa tietoa uudentlaisista liiketoimintamahdollisuuksista ja erilaisten yritysmuotojen toimivuuden vertailusta. Jatkossa verkostoyhteistyön kautta on mahdollista kehittää oman tilahankkeen toimintaa ja saada kehitys- ja keskusteluapua toisilta tilahankkeiden edustajilta.

6 JATKOTOIMET JA EHDOTUKSET

Kuva 8. Torikatu 12. (Kuva: Rami Saarikorpi)

Kortteli 48 herätti kiinnostusta ja moni kulttuuri- ja luovien alojen toimija koki, että voisi tulevaisuudessa työskennellä korttelin vanhassa puutalomiljöössä. Hankkeen aikana toteutettujen kyselyiden pohjalta voi todeta, että erilaisia toimijoita haluttaisiin saada samoihin tiloihin, jolloin toiminnan yhteisvolyymillä saavutettaisiin enemmän näkyvyyttä. Koettiin myös, että korttelisi voisi toimia kaupungin yhteisenä ja erikäiset asukkaat yhdistävänä kohtauspaikkana. Saaduissa vastauksissa nousi esille, että Joensuuhun tarvitaan yleisesti ottaen uusia, monikäyttöisiä, muunneltavia ja tarpeeksi suuria tiloja. Useissa vastauksissa mainittiin, että Joensuussa on paljon pieniä tiloja, jotka eivät sovellu suurille yleisömäärille. Koettiin, että nykyiset tilat eivät ole tarpeeksi monikäyttöisiä. Useissa vastauksissa korostettiin toimijoiden tiloihin korostuvia erikoistoiveita. Tällaisia olivat mm. äänen, seinien eristykseen, oviaukkojen kokoon ja lattiapintoihin kohdistuneet erityistoiveet. Yhdessä vastauksessa huomioitiin myös kestävä kehitys näkökulma, jolloin korttelin kantaviksi teemoiksi voisivat muodostua energiansäästö, kierrätys, reilun kaupan tuotteet, lähituotannon ja käsityön suosiminen sekä työllistäminen.

Tulevaisuuden ongelmaksi kuitenkin muodostuu kortteleiden kunnostaminen ja vastuun kantaminen. Mikäli kukaan ei ota vastuuta kortteleiden kunnostamisesta, vanhat puutalot rapistuvat ja häviävät ajansaotossa Joensuun kaupunkikuvasta. Voikin miettiä, voisiko Joensuun kulttuurihistorialliset korttelit pelastaa kaupunkilaisen aktiivisuudella ja yhteisvastuullisuudella esim. crowdfundingilla? Crowdfunding on internetin kautta toteutettava varojenkeräysmenetelmä, jossa yleisöosallisuuden (crowdsourcing) tekniikoilla tuetaan ihmisten tai organisaatioiden toimintaa. Toinen vaihtoehto voisi olla, että aktiiviset kaupunkilaiset ostaisivat osuuden Kortteli 48 -osa-KEYHTIÖSTÄ. Yhdessä vastauksessa mainittiinkin, että osakkuus kortteli-osaKEYHTIÖSSÄ toisi hyvää mieltä ja palvelisi kaupunkilaisia aktiivisina ja osallistuvina toimijoina.

Osta osuus Kortteli 48-osaKEYHTIÖSTÄ ja tue luovuuteen keskittyvän puutalokorttelin kehittämistä! Osinkoina tarjotaan vuosittain hyvää mieltä sekä itse tehtyä kahvia & pullaa korttelipiknikin merkeissä.

Kortteli 48 – luova osaamisyhteisö -hankkeen yhteenvetona voidaan sanoa, että Joensuun keskustassa sijaitsevat korttelit kiinnostavat lähtökohtaisesti joensuulaisia. Monelle kaupunkilaiselle korttelit ovat vielä tuntemattomat, eikä nykyisiä toimijoita kuitenkaan tunneta tarpeeksi hyvin. Tällä hetkellä toimivia Joensuun Popmuusikoiden taloa ja Vyöhyke-taloa ei ehkä osata sijoittaa osaksi suurempaa puutalokortteleiden kokonaisuutta. Seppo Sivonen (2011, 69) huomauttaakin, että luovien alojen keskusten ja kulttuurikortteleiden perustamistarpeiden, sisällön profiloinnin, kohde-ryhmien sekä hallinto- ja rahoitusmallien ennakkosuunnittelu on ratkaisevan tärkeää niiden toiminnan käynnistymisessä. Useiden keskusten suunnittelu ennen niiden käynnistämistä on kestänyt useita vuosia.

LÄHTEET

- Creative Industries Unit (CIU). 2011. Pohjois-Karjalan kulttuuri- ja luovien alojen kehittämisselvitys. http://www.ciu.fi/pages/suomi/julkaisut_ja_artikkelit/selvitykset_ja_raportit/. 20.4.2012.
- Joensuun seudun ja Keski-Karjalan KOKO-ohjelma 2010. [Joensuu]: JOSEK. <http://www.josek.fi/fi/projektit/ako-ja-koko/koheesio--ja-kilpailukykyohjelma-040;koko041/>. 3.4.2012.
- Kortteli 48 360-panorama. <http://www.360panorama.fi/iPad/Kortteli48/Kortteli%2048.swf>. 20.4.2012.
- Liiri, H., Hattunen, N. & Kahreman, M. (toim.) 2011. Luovat alat Pohjois-Karjalassa. Joensuu: Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun julkaisuja C:48.
- Newton, S. 2012. Nuorten kortteli. Teoksessa Hattunen, N. (toim.) KOKO aluekehittämisen välineenä Pohjois-Karjalassa. Joensuu: Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun julkaisuja B:38.
- Sivonen, S. 2011. Kaupungin luova tila asukkaiden, luovan talouden ja matkailijoiden kohtauspaikkana. Itä-Suomen yliopisto. Alue- ja kuntatutkimuskeskus Spatia, Raportteja 7/2011. http://www.uef.fi/c/document_library/get_file?uuid=d672efbb-219ff4214-ab0a-0bea45ff76a8&gropuId=325583&p_l_id=330131. 20.4.2012.
- Turunen, T., Turunen, T. & Hattunen, N. (toim.) 2011. Esiselvitys harjoittelu- ja työtilahotellin toteuttamisesta Joensuun seudulla. Joensuu: Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun julkaisuja C: 50. http://kronos.pkamk.fi/tietopalvelut/pdf/C50_verkkoversio.pdf. 20.4.2012.

Haastattelut ja kyselyt

- Kortteli 48:n toimija- ja tilakartoitus 2011. Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu.
- Kortteli 48 yhteistyökumppaneiden haastattelut 2011. Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu.
- Suomen Online Tutkimus Oy. 2011. Kaupunkilaiskysely joensuulaisille puutalokortteleista. Tutkimusraportti 8.12.2011.

KUVALUETTELO

Kuva 1. Torikatu 10. (Rami Saarikorpi).....	8
Kuva 2. Torikatu 10. (Rami Saarikorpi).....	10
Kuva 3. Joensuun Popmuusikoiden talo. (Rami Saarikorpi).....	11
Kuva 4. Turun Logomon taidekahvila. (Niina Hattunen).....	12
Kuva 5. Lapuan Vanha Paukku. (Niina Hattunen).....	14
Kuva 6. Vyöhyketalo. (Rami Saarikorpi).....	16
Kuva 7. Seinäjoen Rytmikorjaamo. (Niina Hattunen).....	18
Kuva 8. Torikatu 12. (Rami Saarikorpi).....	20

JOENSUUN KAUPUNGIN LOPPURAPORTTI

ESIPUHE

Kortteli 48 – luova osaamisyhteisö –hanke syntyi jatkamaan Joensuun nuorisotoimen ESR-rahoitteista Vyöhyke-hanketta. Vyöhyke – nuorisoalan osaamisyhteisö -hanke synnytti Kortteli 48:n sisään monitoimijaisen yhteisön Suvantokatu 1:n kiinteistöön. Joensuun Popmuusikot ry vuokrasi samasta korttelista Rantakatu 9:n kiinteistön ja samalla kortteliin syntyi vahva luovien alojen ja nuorisopalveluita tuottavien toimijoiden kokonaisuus, jossa oli mukana julkisen- ja kolmannen sektorin palvelun tuottajien lisäksi selkeästi yrityspohjaisia toimijoita.

Kortteli 48 -hankkeeseen haettiin rahoitus Joensuun seudun ja Keski-Karjalan koheesio- ja kilpailukyky (KOKO) -ohjelmasta ja hankkeeseen tulivat mukaan Itä-Suomen yliopiston Alue- ja kuntatutkimuskeskus Spatia ja Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu. Läheisessä yhteistyössä on toiminut myös Joensuun Popmuusikoiden Elävä Ilosaari -hanke.

Hankkeen tavoitteiksi nuorisotoimen osalta asetettiin kaksi keskeistä päämäärää:

1. Kortteli 48:n toiminnallinen ja sisällöllinen kehittäminen
 - keskipitkän aikavälin (3-5 vuotta) suunnitelma korttelin toiminnasta ja kehittämistoimenpiteistä
 - toimijoiden sitouttaminen mukaan kehitystyöhön
 - korttelin hallintomallin ja sisäisten palveluiden kehittäminen
 - suunnitelma korttelin markkinoinnista ja tiedotuksesta
2. Korttelin tilojen ja muun infrastruktuurin kehittäminen
 - suunnitelma korttelin vanhojen puutalojen käytöstä ja saneerauksesta
 - rahoituksen haku ja toimijoiden sitouttaminen vanhojen talojen saneeraukseen
 - korttelin yhteisten tietoteknisten yms. palveluiden selvittäminen

Tässä raportissa on kuvattu edellä mainittujen sisältöjen toteutumista ja tulevaisuuden mahdollisuuksia. Hanke on ajallisesti sijoittunut keskeiseen vaiheeseen Joensuun keskustan yleiskaavan suunnitteluun liittyen. Toisaalta kaavaprosessin yhtäaikaisuus on jättänyt hankkeen tavoitteisiin paljon avoimia kysymyksiä koskien yleiskaavan luomia puitteita.

Korttelin talojen osalta hanke on ollut omalla tavallaan myös hyvin herkkä. Kortteli pitää sisällään joukon Joensuun keskustan viimeisiä puutaloja, joiden tulevaisuus on herättänyt monia tunteita ja ajatuksia erilaisissa toimijapiireissä.

1 TAUSTAA KORTTELISTA 48

Strategiansa mukaisesti Joensuu on rohkeasti muutoksia hyödyntävä osaamisen ja elämysten kaupunki, jossa on hyvä elää. Kaupungin Kantavat siivet -strategian 2011–2012 mukaan keskustan elävyyttä ja palvelutuotantoa kehitetään muutoksia hyödynnettävässä kaupungissa. Joensuun kulttuuri- ja nuorisolautakunnan syksyllä 2009 hyväksymässä nuorisotoimen strategiassa yksi painopiste on Vyöhykeverkoston ja tilojen toiminnan vahvistuminen. Lisäksi kulttuuritoimen kehittämiskohteena on Joensuun kulttuuriprofilin ja imagon parantaminen. Kortteli 48 -hanke vastaa osaltaan näiden strategisten tavoitteiden toteuttamiseen kartoittamalla kaupungissa toimivien tahojen tarpeita.

Kortteli 48 sijaitsee Joensuun kaupungissa Suvantokatu 1-3:n, Rantakatu 9:n ja Torikatu 10–12:n muodostamassa ruudussa eli pihapiirissä. Korttelin omistaa Joensuun kaupunki ja sen tilakeskus hallinnoi korttelia. Korttelissa on vielä ns. vanhaa puutalorakentamista: kolme kappaletta puutaloja ja lisäksi muutamia puisia piharakennuksia, joissa on yksi pieni tuparakennus. Rantakatu 9:n puurakennus eli Joensuun Popmuusikoiden talo ja Suvantokatu 1–3:n puurakennus eli Vyöhyketalo ovat pääosin käytettävässä kunnossa, mutta Torikatu 10–12:n eli ns. Uusi Kulma ja Wanha kulma -rakennukset vaativat huomattavia saneerauksia mm. vesi- ja viemäri-rakentamista sekä kunnostamista. Korttelin pihalla on parakkisiipi, punainen talli ja keltainen tupa sekä ”Torikatu kymppin” riihirakennus. Näistä väliaikaiseen käyttöön tarkoitettu parakkisiipi on kunnoltaan purkukuntoinen.

Viimeaikainen korttelin toiminnallinen sisältö eli nuorisotalon osaamisyhteisö on muotoutunut vuodesta 2008 lähtien, kun Suvantokatu 1:ssä aloitti toimintansa Vyöhyke – nuorisotalon osaamisyhteisö -hanke. Vyöhyke-hankkeen toimintalinjauksien mukaisesti kehitettiin Vyöhyke-taloon nuorisotalon osaamisyhteisöä, jonka tarkoituksena oli koota kaupungin palveluiden kanssa samaan toimipisteeseen myös kolmannen- ja yksityissektorin toimijoita. Hankkeen aikaansaannokseksi voidaan myös lukea nuorisotalon toiminnan aloittaminen osoitteessa Suvantokatu 3 syksyllä 2011. Lisäksi pihapiirissä toimii musiikki- ja media-alan toimijoita sekä useita teatteriryhmiä.

Joensuun Popmuusikoiden talo ja Vyöhyke-talo on nimetty valtakunnallisesti merkittävän rakennetun kulttuuriympäristön kohteisiin (RKY 2009). Torikadun rakennukset ovat viimeisimpiä pienkauppiaiden rakennuksia Joensuun kaupungin alueella. (OYK:n lähtöselvitykset 2011.) Torikadun varrella olevien rakennusten tulevaisuus oli avoinna vielä hankkeen alussa.

Vuonna 2010 on aloitettu Joensuun keskuskaupungin osayleiskaavoitus (myöhemmin OYK). Kortteli 48 kuuluu OYK:n alueelle. Kaavoituksen yleistavoitteena on rakennusten käyttötarkoituksen muuttaminen tarvittaessa toimijoiden tarpeita vastaavaksi. Suunnittelun perusteeksi on asetettu kysymys siitä, millainen Joensuun keskustan pitäisi olla vuonna 2030? OYK:n tarkoitus on maankäytön tehokkuuden kasvattaminen keskustassa. Tähän pyritään vastaamaan lisärakentamisella sekä rakennusten laajentamisella ja korottamisella. Kaavan asumistavoitteissa tulee huomioida,

että keskustan ruutukaava-alueella asuvat etupäässä nuoret opiskelijat ja ikäihmiset. Lisäksi tulee huomioida kaava-alueen palveluiden ja liikenteen kehitystarpeet sekä rakennetun ympäristön suojelutarpeet. (OYK:n lähtöselvitykset 2011).

Kortteleille 40 ja 48 on pidetty arkkitehtikilpailu vuonna 2002. Kilpailun tuloksia on tarkoitus hyödyntää OYK:n ja Kortteli 48-hankkeen suunnittelussa. (Arkkitehti-lehti 2003.)

Rantapuiston ja Pielisjoen rantavyöhykkeen kehittäminen kuuluu OYK:hon, minkä vuoksi tarvittaneen liikenteen uudelleen järjestelyjä Rantakadulle. Lisäksi läheinen Suvantosilta tarvitsee kunnostusta ja kevyen liikenteen uudelleen järjestelyjä kaavaehdotuksessa. Samoin uudella Penttilänrannan kevyen liikenteen ”Ylisoutajan” sillalla on vaikutusta korttelin kehittämiseen, koska sillan kautta keskustaan mennään Torikatuä pitkin. Lisäksi oletetaan, että uudella Sirkkalan sillalla on liikenteellisiä vaikutuksia korttelin elämään osan moottoriliikenteestä ohjautuessa kyseisen sillan kautta. Tällöin läheisen Suvantosillan ja Suvantokadun liikennekäyttäminen muuttuu. Viereisen Taitokorttelin uudistettu ilme ja toiminta sekä Ilosaaren kunnossuunnitelma lisäävät osaltaan painetta korttelin 48 korjaus- ja käyttötarpeeseen. (OYK:n lähtöselvitykset 2011.)

Korttelin yhteisö on elänyt koko hankkeen ajan. Rantakadun talon yritykset ovat muuttuneet muutamien kuukausien välein. Myös Suvantokadun puolella on käynyt kato toimijoista. Toisaalta on ymmärrettävää, että yritykset etsivät omista tarpeistaan lähtien vaihtoehtoisia kumppaneita ja toimitilojen kunnan tulee olla työskentelyyn sopivat ja terveet.

Vyöhyketalo (Johnssonin talo)

Vyöhyketalo on Suvantokadun ja Rantakadun kulmassa osoitteessa Suvantokatu 1-3 oleva vihreä L-muotoinen rakennus. Suurin osa rakennuksesta on rakennettu puusta. Niin sanottuun toiseen sakaraan on tehty 1950-luvulla kivimateriaalista jatko-osa, joka yhdistää Suvantokatu 1:n ja 3:n talot toisiinsa. Samalla tällä kiviosalla on yhdistetty Torikadun pihapiiri Rantakadun pihapiiriin.

Vyöhyketalon yläkerrassa on kokoustiloja, joita käyttävät talon toimijat sekä ulkopuoliset järjestöt, joista suurin osa on nuorisojärjestöjä. Alakerrassa on toimistotiloja lähinnä erilaisille nuoriso- ja kansalaistoimintoja järjestäville järjestöille. Järjestöjen lisäksi talossa toimii radio Oi FM. Aiemmin talossa on toiminut myös hyvinvointipalveluyritys, eri hankkeiden toimistoja sekä oppilaitosten etäpisteitä. Nuorisotoimen ja sosiaalitoimen yhteinen nuorisoasema toimi Suvantokatu 3:n tiloissa lyhyen aikaa elokuusta joulukuuhun 2011, kunnes joutui siirtymään alapohjan tuuletuksen heikkoudesta johtuneen kosteusvaurion takia Siltakadulle.

Kuva 1. Vjöhyke-talo. (Kuva: Jouni Erola)

Joensuun Popmuusikoiden talo (Aschanin talo)

Joensuun Popmuusikoiden talo sijaitsee pihapiirissä joen puolella osoitteessa Ranta-katu 9. Tässä myös L-muotoisessa talossa rakennusmateriaalina on käytetty puuta. Joensuun Popmuusikot ry eli lyhyesti Popparit on vuokrannut tämän rakennuksen kokonaan ja he edelleen vuokraavat toimitiloja lähinnä yhteistyökumppaneille. Tä-hän puutaloon on keskittynyt musiikki- ja media-alan järjestöjä ja yrityksiä. Lisäksi talossa on erilaisia Poppareiden omia ja kumppaniyrityksien toimitiloja.

Kuva 2. Popmuusikoiden talo. (Kuva: Jouni Erola)

Torikadun talot

Nämä korttelin Torikadun puoleiset puutalot eivät ole suojeltuja RKY 2009:ssa kuten Rantakadun puoleiset puutalot. Ne ovat päässeet rapistumaan ilman huomattavia korjauksia. Nämä talot ovat ehdolla suojelupiiriin tulevassa osayleiskaavassa harvinaislaatuina puurakennuksina, jotka edustavat ns. pienkauppiaiden puurakennuksia ruutukaava- alueella.

Talojen piha-alue on suojeltu RKY 2009:ssa. Pohjois-Karjalan maakuntaliitossa ollaan ehdottamassa koko korttelin laittamista maakunnallisesti merkittäväksi kulttuurisesti arvokkaaksi kohteeksi, jolloin Torikadun rakennukset tavallaan yhdistetään valtakunnallisesti merkittävään rakennetun kulttuuriympäristöön joukkoon maakunnallisella tasolla.

Uusi kulma, Torikatu 10

Tämä osoite käsittää kolme rakennusta; itse myymälärakennuksen, viereisen ulko-varastorakennuksen sekä takapihalla olevan hirsisen, riihityyppisen piharakennuksen. Päärakennukseen on tehty kuntoselvityksiä vuonna 2009 tapahtuneen talonvaltauksen yhteydessä.

Kuva 3. Torikatu 10. (Kuva: Jouni Erola, 2008)

Wanha kulma, Torikatu 12

Tämä rakennus sijaitsee nimensä mukaisesti Suvantokadun ja Torikadun kulmauksessa. Rakennuksessa on kolme huonossa kunnossa olevaa liikehuoneistoa, joissa keuhalla 2011 toimi vielä kaksi yritystä; Unicefin kauppa ja Laukkukauppa. Taloon pitäisi tehdä vähintäänkin viereisen talon kaltainen kuntoselvitys.

Tämän rakennuksen korjaamista nykyaikaiseksi liikehuoneistoksi puoltaa hyvä sijainti. Talo tarjoaa jopa erinomainen sijainnin joillekin erikoisliikkeille, jotka tukevat tulevaa korttelin kokonaistoimintaa. Hyvää sijaintia parantaa se, että viereisistä kortteleista Citymarketin ja Carlsonin taloista löytyy asiakasautoille virallisia parkoituspaiikkoja. Myös Rantakadulle pysäköinti on ainakin tällä hetkellä mahdollinen asiakkaille.

Kuten alla olevasta kuvasta huomaa, Wanhaa kulmaa ei ole suojeltu ja talon kunto on heikentynyt rajusti.

Kuva 4. Wanha Kulma. (Kuva Sirpa Hyttinen, 2008))

Piharakennukset

Piha-alueella Rantakadun puolella on keltainen hirsinen tuparakennus (nykyisin varasto), lautarakenteinen punainen ns. autotallirakennus keskellä pihaa sekä Torikatu 10:ssä hirsinen vanha piharakennus. Korttelin keskellä on myös Suvantokatu 3:n 1960-luvulla rakennettu parakkisiipi, jonka epäkäyttännöllisissä tiloissa Joensuun Nuorisoverstas ry toimii vuoden 2011 loppuun asti. Nuorisoverstas löysi sopivat vaihtoehtoiset vuokratilat syksyllä 2011 Kanervalasta. Nuorisoverstas on halukas palaamaan takaisin kortteliin, kun osayleis- ja asemakaavat saadaan lainvoimaiseksi sekä uudisrakentaminen mahdolliseksi korttelissa.

Kuva 5. Rengin tupa eli keltainen varasto. (Kuva: Sirpa Hyttinen, 2011)

Osana luovan alan keskittymää

Kortteli 48 on osa Joensuun luovien alojen keskittymää; kortteli sijaitsee Taitokorttelin, Pakkahuoneen ja Ilosaaren muodostavan kolmion yhdellä sivulla. Kaupungintalo kaupunginteatterineen sivuaa kyseisen kolmion toista sivua. Näiden lisäksi kävelymatkan päästä korttelista löytyy taidemuseo, kirjasto, urheilutalo, eikä kaukana ole Arena ja yliopisto Carelia-saleineen.

Tätä luovia aloja keskittymää yhdistää myös läheinen Pielisjoki ja sen rantavyöhyke Joensuun keskustassa. Joen rannalla on Taitokortteli, kaupunginteatteri, Pakkahuone, Ilosaari ja monet muut vanhat ja kulttuuriarvoiltaan merkittävät rakennukset. Joensuun Seudun Kehittämisyhtiö JOSEK Oy:llä on meneillään kaupungin kaavoituksen kanssa yhteinen ENPI-hanke joen rantavyöhykkeelle. Tämä Cities by the water – new opportunities for business development -hanke lyhennetään tuttavallisesti Joen Olohuone -hankkeeksi. Myös Joensuun Popmuusikoilla on oma KOKO-rahoitteinen Elävä Ilosaari -hanke, jonka kanssa Kortteli 48-hanke on tehnyt yhteistyönä mm. kaupunkilaiskyselyn toteuttamisen.

Luovan alan keskittymää pääsee katselemaan korttelin 48:n osalta panoraamakuvana. Myös Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun ylläpitämästä Koko Kehittyvä Kaupunkitila -blogista¹ löytyy lisätietoa luovan alan keskittymästä.

¹ <http://kokokaupunki.blogspot.com/>

2 TOIMINNALLINEN KEHITTÄMINEN

Jo hankkeen alkumetreillä tuli selväksi, että korttelin toiminta ja sen kehittäminen tarvitsee koordinoijan. Tavallaan kortteli ja sen yhteisö tarvitsee kasvot, jolloin sen toiminta tulee henkilökohtaisemmaksi kokemukseksi ja samalla historiallinen kortteli saa tarinan kertojan sekä inhimillisyyden symbolin. Hankkeessa kehitettiin ajatusta uudesta toiminnan ja yhteisön hallinnointimallista; kortteli-isännyydestä tai -emännyydestä (myöhemmin kortteli-isäntä), joka käsitteenäkin sopii hyvin vanhaan puutalomiljööseen. Tällainen toiminta tunnetaan luovilla aloilla nykyisin paremmin nimellä houstaus. Tästä kortteli-isäntä-mallista kerrotaan enemmän palvelusuunnitelmassa.

Yksi korttelin toiminnallinen päälinja olisi esittävän taiteen kulttuurissa, joka palvelee kaupunkilaisia eri sukupolvista, etenkin nuorisoa. Näin voidaan tukea moni-ilmeisiä ja laaja-alaisia kohtaamisia. Lisäksi korttelissa tulisi monenlaisia kulttuurisia kohtaamisia. Media-studiotoiminta tukisi omalta osaltaan monipuolista korttelikulttuuria, jota voisi kehittää laajentamalla radio Oi FM:n toimintaa. Samalla Ilosaaren toiminta saisi oman toiminnallisen tuennan korttelin kulttuuritoiminnan kautta. Tosin jo hankkeen korttelin toimijakartoituksen aikana tuli selväksi, että korttelin rajat eivät riitä koko esittävän taiteen tilatarpeisiin, sillä kaupungin keskustasta puuttuu toimivat nykyaikaiset toimintatilat esittävältä taiteelta sekä ryhmätoiminnoilta. Toisaalta kaupungissa on hyvä esittävän taiteen ilmapiiri. Jaettava esittävän taiteen tila palvelisi myös erilaisia ryhmiä ja niiden kokoontumistarpeita. Myös toimijoiden kyselyn perusteella olisi tarvetta esittelytilalle, mutta esittelytilan tarvekartoitusta ei ole tehty.

Luovasta osaamisyhteisöstä kulttuuriseen hyvinvointikeskukseen

Marraskuussa kaupungin sosiaali- ja terveystoimen kanssa tehdyssä korttelin ideoinnissa tuli esille, että kaupungin vanhuspalvelu kaipaa toiminnallisia tiloja keskustan länsipuolelle. Lisäksi kaupungin vammaispalvelut kaipaavat käytännöllisempiä tiloja kuin mitä heillä tällä hetkellä on. Tuon ideoinnin seurauksena kortteliin hahmoteltiin uutta toimintamallia, joka kuvaisi paremmin korttelin laaja-alaista ja moniammatillista yhteisöä. Pohjimmiltaan kaikki palvelujen tarjoajat pyrkivät parantamaan tai vähintään ylläpitämään asiakkaiden ja kaupunkilaisten hyvinvointia, joten korttelin pääteemaksi tuli hyvinvointi ja visioksi kulttuurinen hyvinvointikeskus. Näin kortteli sai hyvän, innovatiivisen ja kokoavan toimintakentän hyvinvoinnista. Tässä yhteydessä hyvinvoinnilla pyritään monien sektorien kautta onnelliseen ja tasapainoiseen ihmiseen sekä toimivaan sosiaaliseen yhteisöön.

Oman panoksen toiminnallisuuden kehittämiseen antoivat marraskuun kaupunkilaiskysely korttelista ja Joensuun nuorisovaltuustolle (myöhemmin Nuva) joulukuussa pidetty toiminnallinen työpajailta. Kaupunkilaiskysely (Suomen OnlineTutkimus Oy 2011) toteutettiin yhteistyössä Pohjois-Karjalan Ammattikorkeakoulun ja Joensuun Popmuusikoiden KOKO-hankkeiden kanssa. Nuvan workshop toteutettiin yhteistyössä PKAMK:n hankkeiden kanssa. Lisäksi toiminnallisuuden hahmottamisessa on hyödynnetty tutustumismatkoja Varkauteen, Kuopioon, Turkuun, Seinäjoelle ja Lapualle. Myös Seppo Sivosen selvitys (2011) ja Kiteen meijerirannan kehittämissanke ovat auttaneet kuvan muodostumisesta ja miten kehittämistä voisi korttelissa tehdä.

Keskipitkän aikavälin toimintasuunnitelma

Alussa korttelin visio oli olla joensuulainen nuorekas kulttuurikortteli, joka palvelee kaupunkilaisia ja luo kaupungin keskustaan edustavaa elävyyttä ja luovuutta. Korttelin kohderyhmänä ovat kaupunkilaiset, mutta toiminnasta ja sen suunnittelusta ei suljeta pois matkailijoitakaan. Hankkeen aikana visio muuttui nuorekkaaksi kulttuuriseksi hyvinvointikeskukseksi, joka palvelee kaupunkilaisia ja luo kaupungin keskustaan edustavaa elävyyttä ja luovuutta laaja-alaisella moniammatillisella yhteisöllä.

Jotta kortteli toimisi kaupunkilaisten palvelupaikkana, tulisi ensimmäiseksi korjata osoitteiden Suvantokatu 1-3 rakennukset, niin että ne tarjoaisivat kaikille käyttäjilleen terveen työskentely ympäristön. Tämän jälkeen tulisi ratkaista Torikadun varrella olevien rakennusten korjaus- ja käyttötarkoitus.

Toisena tulisi aloittaa asemakaavan uudistamista vaativa uudis- ja täydennysrakentaminen. Ihanteena olisi, että asemakaava saataisiin hyväksytyä vuoden 2013 alussa. Joensuun Nuorisoverstas on jo suunnitellut ja hakenut alustavasti omien tilojen uudisrakentamiseen rahoitusta.

Kuten jo toiminnallisessa kehittämisessä huomataan, on korttelin yhteisön kehittäminen pitkä prosessi ja vaatii kohdennettuja lisäkehittämissuunnitelmia. Hieman helpotusta hankkeiden hakemiseen tuo Euroopan unionin uusi hankeohjelmakausi vuoden 2014 alussa. Tällöin myös kaupunkien keskustat tulevat mahdollisesti mukaan Leader-ohjelmiin. Jos näin käy, voidaan myös korttelin 48 kehittämiseen hakea Leader-rahoitusta. Korttelin kehittämistä tukisi myös Leaderistä mahdollisesti saatavat pienten investointien yritysinvestointirahat.

Palvelusuunnitelma

Palvelusuunnitelman ensimmäinen asia on korttelin isännän tai emännän palkkaaminen. Osa isännän palkkauksesta kerättäisiin vuokrien kautta, koska kortteli-isännän olisi tarkoitus toimia osittain aulapalvelijana ja yhtenäisen korttelin viestinnän edistäjänä. Isäntä olisi koko korttelin yhteinen PR-henkilö. Kortteliyhteisö saisi näin kasvot, joka auttaisi korttelin kehittämisessä ja viestinnässä huomattavasti.

Arkipäivän toimivuudelle ja sujumiselle kortteli-isäntä on elinehto. Kortteli-isäntä hoitaisi korttelissa syntyvän julkisen, yrityksiä ja yhdistyksien muodostaman yhteisön sujuvaa päivittäistä yhteiseloä. Isäntä vastaisi yhteisistä asioista, yleisistä toimistopalveluista ja huolehtisi korttelin yleisestä siististä ilmeestä. Sen lisäksi isäntä toimisi korttelin neuvontapisteessä ja informaattikkona.

Korttelin tulevaisuuden monialaiset palvelut riippuvat paljon siitä, millaisia ratkaisuja tehdään puutalojen säilyttämisestä ja korttelin mahdollisen lisärakentamisen mahdollistamisesta. Kortteli tarjoaa mahdollisuudet hyvinvointipalvelukeskukselle, jossa palvelujen kirjo olisi moninainen. Tavoitteena on, että kortteli olisi yhteiskunnallinen sulatusuuni, jossa tapahtuu kohtaamisia yli sukupolvien ja kulttuurien. Palvelusuunnitelmassa on huomioitu palveleva yhteisöllisyys, joka muodostuu julkishalinnosta, yrityksistä ja järjestöistä. Tavoitteena on että korttelin palvelukokonaisuus perustuu siihen, että toimijat kokevat olevansa yhtä perhettä.

3 SISÄLLÖLLINEN KEHITTÄMINEN

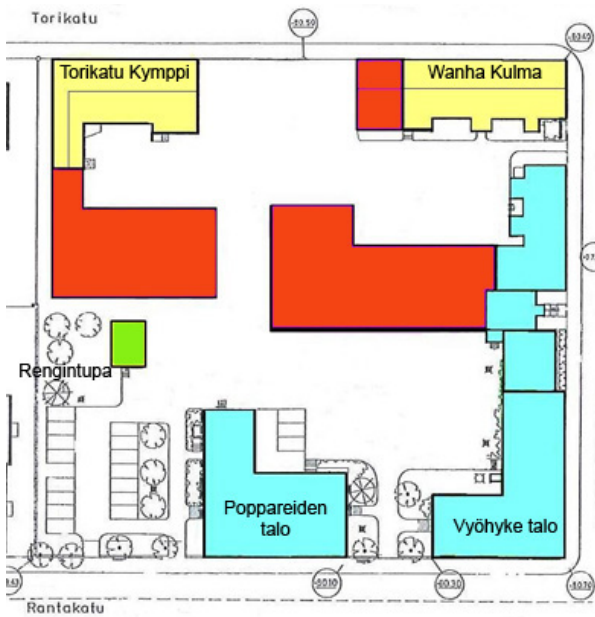
Kehittämisideat ja eri näkökulmat ovat syntyneet hankkeen aikana haastattelemalla korttelin toimijoita ja yhteistyökumppaneita. Lisäksi ideoita on tullut keskustelemalla kaupungin, ELY-keskuksen ja maakuntaliiton työntekijöiden kanssa. Tärkeä rooli sisällön kehittämisessä on ollut esimieskeskusteluilla, koska niiden avulla kehittäminen on saanut toteutumiskelpoisen suunnan ja vision. Myös valtakunnalliset luovien alojen verkostotapaamiset ja vierailut jo olemassa oleviin luovien alojen keskuksiin (Kuopio, Varkaus, Turku ja Seinäjoki sekä Lapua) ovat antaneet pohjia kehittämiselle. Erityistä painoarvoa ovat antaneet ideointipalaverit, joita on tehty hankkeen puitteissa korttelin yhteistyötahojen, kaupungin sosiaali- ja terveystoimen vastaavien sekä kaupungin nuorisovaltuuston kanssa.

Erityismainintana voidaan kehittämisessä mainita yhteistyö Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun Kortteli 48 -hankkeen ja Aki Living Lab -hankkeen sekä Itä-Suomen yliopiston Spatian rinnakkaishankkeen ja Joensuun Popmuusikot ry:n Elävä Ilosaari -hankkeiden kanssa, joiden kanssa on tehty yhteistä kehittämistyötä. Myös Josekin ja Joensuun kaupungin ENPI Joensuun Olohuone -hankkeessa oltiin ideoimassa Pielisjoen rantavyöhykettä. Kyselyt antoivat myös hyviä näkökulmia ja ajatuksia kehittämiseen. Joensuun Popmuusikot ry:n Elävä Ilosaari sekä Joensuun kaupungin ja Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun Kortteli 48 – luova osaamisyhteisö -hankkeiden kanssa toteutettiin yhteinen kaupunkilaiskysely (2011) sekä PKAMK:n korttelihankkeen kanssa korttelin toimijoille tehtiin tilakysely (2011). Erityisesti PKAMK:n Aki Living Lab -hankkeen workshop-ilta nuorisovaltuustolle antoi paljon kehittämishankkeelle ja nuorille.

Edellä mainittujen kehittämisaloitteiden pohjalta syntyi visio Kortteli 48:sta:

Kortteli nro 48
on joensuulainen nuorekas kulttuurinen ja sosiaalinen
hyvinvointikortteli,
joka palvelee kaupunkilaisia ja
luo kaupungin keskustaan elävyyttä ja luovuutta
laaja-alaisella moniammatillisella yhteisöllä

Visiossa hyvinvointi on määritelty hyväksi terveyden tilaksi, jossa on huomioitu yksilöiden sosiaalisia ja kulttuurisia tekijöitä ja tarpeita. Visiosta kertoo enemmän korttelin vuodelle 2015 hahmoteltu toimintakaavio. Korttelin yhteisössä toimisi julkisen puolen sektoreita, järjestöjä ja yrityksiä sovussa niin, että jokainen toimija kokisi tuovansa hyvinvointia kaupunkilaisille ja muille ohikulkijoille.

Hahmotelmassa poistuisivat nykyiset Torikatu kymppin ulkorakennukset sekä parakki ja punainen varasto.

OYK:n luonnoksen mukainen kerros-luku olisi kahdesta kolmeen sekä piha toiminnallisuutta korostettu.

- Uudisrakennuksia
- Torikadun talot
- Rantakadun talot
- Rengin tupa

Kuvio 1. Hahmotelma korttelin täydennysrakentamista.

Toimijoiden sitouttaminen

Suurin osa toimijoista on hyvin motivoituneita kehittämään korttelia. Osa on valmiina hankkimaan omia rahoituskanavia uudisrakentamiseen sekä toiminnan kehittämiseen. Keskustelussa on ollut myös toimijoiden oma pankkilainen ottaminen, jotta he saisivat mieleisen tilan toimintaansa kortteliin.

Varsinainen sitouttaminen kortteliin voidaan tehdä vasta hankkeen jälkeen, koska korttelin osayleiskaava saa lainvoimaisuuden aikaisintaan vuoden 2013 alkupuolella. Nuorisoseura ja Nuorisoverstas ovat antaneet lupauksen, että palaisivat takaisin Vyöhykkeelle – nuorisalojen yhteisöön kortteliin 48. Näitä toimijoita houkuttelee korttelin hyvä sijainti nuorten kulkemiselle ja lisäksi yhteisöstä saa erinomaista synergiaa toimintoihin.

Markkinointi- ja viestintäsuunnitelma

Markkinointi ja viestintä ovat hyvin tärkeitä prosesseja, jotka vaikuttavat viihtyvään asiakkaat ja kävijät korttelissa ja tulevatko he uudelleen palveltavaksi kortteliin. Kaikinpuolinen tiedottaminen helpottaa hyvinvointikeskuksen suunnittelua ja tiedottamisella on suuri merkitys yleensäkin käytäntöjen ja arjen sujumiselle yhteisössä. Kuten erillisestä viestintä- ja markkinointisuunnitelmasta käy ilmi, moni hanke ja yritys kaatuu viestinnän ja markkinoinnin puutteisiin. Tarvitaan säännöllistä ja jatkuvaa esillä olemista, jotta kortteli ei unohtuisi ihmisten mielistä ja saadaan riittävästi sekä vaihtuvuutta että pysyvyyttä asiakaskuntaan.

4 TILOJEN KEHITTÄMINEN

Tilojen kehittäminen on haasteellista koska korttelissa on vanhoja puutaloja, joissa on jokaisessa omat ongelmansa. Myös meneillä oleva osayleiskaava hieman viivästyttää tilojen kehittämistä, sillä toimijoilla olisi intressejä nopeampaan aikataulutukseen uudisrakentamisessa kuin mitä osayleiskaavaprosessi antaa mahdollisuuden. Lisäksi kaupungin Tilakeskuksen tulostavasti ja suuri tilaresurssipankki haittaavat jonkun verran kehittämistä ja ideoiden läpi viemistä kaupungin toimintana.

Korttelin toimijoille tehdyn kyselyn perusteella nykyisistä rakennuksista puuttuu toimijoilta varastotiloja. Nykyisissä tiloissa on myös ilmanvaihto-ongelmia, koska ilmanvaihto tapahtuu painovoimalla. Ikkunan kautta tehtyä ilmanvaihtoa ei voi katumelun ja -pölyn takia tehdä periaatteessa lainkaan. Lisäksi Suvantokadun yläkerran kokoustilat (isompi ja pienempi tila) ovat riittämättömät jo pelkästään Vyöhyketalon toimijoiden käyttöön.

Myös korttelin toimijoita ja tiloja kartoittavan kyselyn perusteella olisi tarvetta esittelytilalle. Tarkempaa, pelkästään esittelytilaan kohdistuvaa tarvekartoitusta ei ole tehty. Lisäksi kyselyssä tuli esille uusia tilatarpeita tutkimus- ja projektihuoneille, pienesinekorjaamolle sekä opetustiloille. (Kortteli 48:n toimija- ja tilakartoitus 2011.)

Melko hyvin kaupungin luonnollista väestöjakaumaa myötäilevän kaupunkilaiskyselyn mukaan kaupunkilaiset käyttäisivät korttelin kahvila- ja ravintolapalveluja (97 %:a vastanneista). Lisäksi muita suosittuja palveluja olisi sosiaali- ja terveystalot (65 %:a vastanneista), myymälät (61 %:a) ja erilaiset harrastustilat (61 %:a). Edellä mainitut korttelin käyttö- ja palvelukohteet saisivat aikaan sen, että korttelin nykyiset kävelyretkeläiset, ohi- ja läpikulkijat saataisiin mahdollisesti palvelujen käyttäjiksi kortteliin. (Suomen Online Tutkimus Oy 2011.)

Vanhat puut talot: käyttö- ja saneeraussuunnitelmat

Kokonaisuutta ajatellen korttelissa tulisi miettiä talojen omistajuutta, koska kaupungilla ei ole välttämättä taloudellisia resursseja investoida puutalojen korjaamiseen. Omistuspohjan näkökulmasta on vaikea ajatella ulkopuolisen saneeraajan investoivan taloihin. Uudisrakentamisen osalta suurin kysymys on tonttien omistus. Todennäköisesti vain pitkät vuokrasopimukset houkuttelisivat investoijia kortteliin.

Suurimman haasteen tuo, millä rahalla korttelin puutalot kunnostetaan käyttökuntoon. Myös Suvanto- ja Rantakadun talot kaipaavat kunnostamista ja huoltotoimenpiteitä. Suvantokatu 3:ssa on tehty syksyllä sisäilmatutkimus, jonka yhteydessä huomattiin, että alapohjan tuuletus ei toimi kunnolla, jolloin on syntynyt kosteusvaurioita rakenteisiin. Myös Suvantokatu 1:ssä kannattaa tehdä kuntoselvitys ja korjauttaa huomattavat epäkohdat korttelin muiden korjauksien mukana.

Suvantokatu 1-3

Johnssonin talossa nykyisten ratkaisujen parantamiseksi tulisi huoneiden lukkosarjotukset uusia, niin että yrityksiä ja muiden toimijoiden tietosuoja-asiat sekä yksilösuojaus tulisi huomioiduksi. Myös ilmanvaihdon toimivuutta pitäisi parantaa tilojen käyttäjämääriä vastaaviksi. Myös rakenteiden kunnollinen ja kokonaisvaltainen tutkimus olisi paikallaan. Korjauksia on tehty tällä hetkellä vain yksittäisiin epäkohtiin, joka on voinut johtaa vain epäkohdan siirtymiseen paikasta toiseen.

Rantakatu 9

Joensuun Popmuusikot ry on vuokrannut tällä hetkellä Rantakatu 9:n eli Aschanin talon ja tuovat omalla toiminnallaan kortteliin arvokkaita sisältöjä. Tähän pihapiiriin kuuluu myös ns. rengin tupa, joka olisi vahvistamattoman tiedon mukaan jopa Joensuun keskustan vanhimpia rakennuksia. Tupa on pihamaan persoonallinen yksityiskohta ja sen säilyttäminen paikallaan on osa miljöötä. Tällä tavalla tupa jakaisi luontevasti piha-alueita ja toisi hieman väljyyttä toimintoihin. Samalla pihapiirissä säilyisi tulevien sukupolvien iloksi myös hieman vanhaa rakennussijoittelua.

Torikatu 10–12

Pitäisikö Torikadun talot purkaa vai paikalleen? Sitä on talojen kohdalla mietitty varsin pitkään, sillä ne eivät ole suojelussa ja niille ei ole tehty käytännössä mitään vuosikymmeniin. Rakennusten ulkopinnat ovat huonokuntoiset ja rakenteissakin on nähtävillä vaurioita. Taloja ehdotettiin keskustan osayleiskaavaluonnoksen rakennusperintöselvityksen yhteydessä suojeluun, jonka seurauksena kaupunginhallitus laitto ne toimenpidekieltoon joulukuun 2011 lopussa.

Uudisrakentamisen suunnitelmat

Joensuun Nuorisosasuntoyhdistys ja Nuorisoverstas voisivat rakentaa tai paremminkin rakennuttaa omia toimintatiloja omin rahoituskeinoin. Samoin halukkaaksi oman teatterinäyttämön tarvitsijaksi ilmoittautui Teatteri Traktori. Myös Nuorisoseurojen balettitoiminta on ilmaissut kiinnostuksensa ja tarpeensa oman tanssi- ja balettisalin saamiseen ja rahoituksen hankkimiseen.

Lisäksi kaupungin sosiaali- terveyspuolella on tarvetta uusille ryhmä- ja työtiloille. Omaishoitajat tarvitsevat parkkitoimintaa hoidettaville asioiden hoitamisen ajaksi. Vammaispalvelun puolella on tarvetta käytännöllisimmille tiloille, joista osa voisi olla

yhteiskäytössä muiden toimijoiden kanssa. Perhe- ja terveyspalvelut voisivat tuoda uusia moniammatillisia käytänteitä kortteliin, jolloin he voisivat ohjata osan neuvola- ja kouluterveyspalveluiden asiakkaista eteenpäin korttelin muiden kaupungin toimijoiden luo.

Tietotekniset suunnitelmat

Kun kortteli toiminta laajenee, tulee muistaa myös tietotekninen infrastruktuuri. Mahdollinen korttelissa tarjolla oleva hyvin toimiva, yhteinen ja vuokraan sisältyvä tietotekninen kokonaispalvelu, lisäisi toimijoiden viihtyvyyttä ja helpottaisi korttelin kokonaisuuden hallintaa. Järjestelmän toimivuuden valvominen olisi kortteli-isännän vastuulla.

5 JATKOTOIMENPITEET

Hankkeen jatko jää hieman riippumaan ilmaan, vaikka tavoitteena oli tehdä ns. jatkohankkeita. Jatkohankkeiden puuttumisen syinä olivat:

1. keskustan osayleiskaavan hyväksyminen menee vuoden 2012 loppupuolelle ja kehittämisen aloittaminen menee tämän takia vuodelle 2013,
2. ministeriöiden hankkeiden hakuajat elivät syksyn 2011 aikana eduskuntavaalien takia,
3. myös muiden tahojen hankkeiden haku muuttui syksyn 2011 aikana EU- ohjelmakauden vuonna 2013 tapahtuvan päättymisen seurauksena.

Nuorisoverstas ja Nuorisoasema ovat palaamassa takaisin kortteliin, jos vain kortteliin rakentuu puhtaat ja toimintaan sopivat tilat. Uudis- ja korjausrakentaminen näyttää olevan ns. pitkässä juoksussa. Uudisrakentaminen joutuu odottamaan keskustan osayleiskaavan ja asema-kaavan hyväksymisen prosessin loppuun saattamisen asti. Korjausrakentaminen on liian kallista.

6 POHDINTAA

Korttelin kehittäminen oli erittäin mielenkiintoista, etenkin alussa jolloin näytti, että asiat lähtevät rullaamaan hyvin eteenpäin. Vyöhykkeen toiminnan aikana Suvantokatu 1-3 kiinteistössä ilmenneet huoneilmaongelmat ovat rajoittaneet korjausten ja muiden myötä toiminnan kehittämistä. Nuorisoverstaan ja Nuorisostaseman muuttaminen pois korttelista on luonut palvelukokonaisuuteen aukon. Korttelin kehittämisen kannalta olisi keskeistä, kuten raportissa on edellä todettu, saada käytössä olevat kiinteistöt aktiiviseen käyttöön ja sitten tarkastella muiden puutalojen hyötykäyttöä ja uudisrakentamista hyvinvointikeskuksen näkökulmasta.

Rantakadun varteen sijoittuvat muut korttelit ovat löytäneet oman roolinsa ja nyt on ajankohtaista pohtia Kortteli 48:n mahdollisuuksia täydentää keskustan alueen palvelutarjontaa liittyen muiden kortteleiden sisältöihin. Sisällöllisesti Taitokortteli palvelee vahvasti matkailun tarpeita ja sisältöjä. Onko Kortteli 48:n rooli tarjota kaupunkilaisille yhteistä olohuonemaista palvelukokonaisuutta tulevaisuudessa, jää tulevilla päätöksillä ratkaistavaksi.

Erytymämainintana hankkeesta voidaan nostaa Joensuun nuorisovaltuuston eli Nuovan workshop- työskentely joulukuussa 2011 yhteistyössä Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun Kortteli 48 - ja AKI Living Lab -hankkeiden kanssa. Ensinnäkin Cafe Joensuu työpajatyöskentely oli osallistava ja visuaalinen työskentelytapa ja toi hyvin palvelujen käyttäjien näkökulmaa kehittämiseen. Toiseksi työpaja oli erittäin antoisaa hankkeelle; se vahvisti muutamia ajattelumalleja ja antoi myös uusia näkökulmia kehittämiseen. Uutena näkökulmana tuli esille, millä tavalla saataisiin Torikatu 12 eli Wanha Kulma asiakkaita houkuttelevaksi eli ns. sisään heittäjäksi kortteliin. Erittäin nuoret kaipaavat keskustaan nuorekasta kahvilapaikkaa, jossa voisi oleskella ja hengaila kavereiden kanssa.

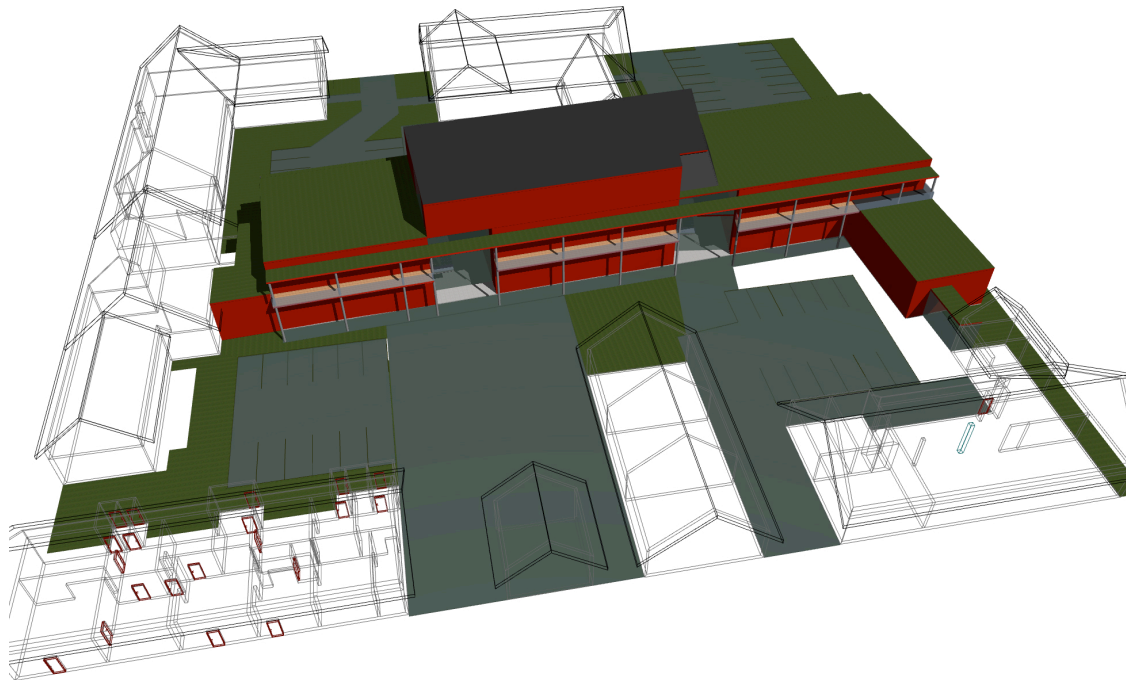
Myös hankkeen ja korttelin kehittämisen jatko jää roikkumaan ilmaan. Tosin sanoen millainen kortteli lopulta on hyvinvointipalvelukeskuksena. Vai jääkö se sitenkin ulkomuseoalueeksi? Suuren haasteen luo myös ajattelutavan muuttuminen avoimeksi näkemään kaupunkilaisten tarve erilaisten hyvinvointipalveluiden käyttämiseen ja kuluttamiseen. Kaupunkikeskusta on kaupunkilaisten olohuone. Säilyttääksemme vahvan kaupunkikeskustan, tulee sen rakenteiden pitää sisällään myös vahvat hyvinvoinnin sisällöt ja palvelut.

LÄHTEET

- Arkkitehti-lehti. 2003. Arkkitehtuurikilpailuja. Joensuun rantakortteleiden yleinen ideakilpailu. 2003, Vol. 100, nro 3.
- Kortteli 48:n toimija- ja tilakartoitus 2011. Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu.
- OYK:n lähtöselvitykset 2011. Joensuu keskusta osayleiskaava. Lähtötietoraportti 18.4.2011. Joensuun kaupunki ja Ramboll Finland.
- Sotkasiira, T. 2011. Vyöhyke-hanke verkostojen rakentajana. Teoksessa Laukkanen, H., Sotkasiira, T. & Räsänen P. (toim.) Askeleita yhdessä tekemiseen. Vyöhyke – nuoriso-alan osaamisyhteisön tuloksia. Helsinki: Humanistinen ammattikorkeakoulu. Julkaisusarja B. Projektiraportit ja selvitykset 20, 2011, 98-107.
- Suomen Online Tutkimus Oy 2011. Kaupunkilaiskysely joensuulaisille puutalokortteleista. Tutkimusraportti 8.12.2011.

KUVA- JA KUVIOLUETTELO

Kuva 1. Vyöhyke-talo. (Jouni Erola).....	27
Kuva 2. Popmuusikoiden talo. (Jouni Erola).....	27
Kuva 3. Torikatu 10. (Jouni Erola).....	28
Kuva 4. Wanha Kulma. (Sirpa Hyttinen).....	29
Kuva 5. Rengin tupa eli keltainen varasto. (Sirpa Hyttinen, 2011).....	14
Kuva 6. Vyöhyketalo. (Rami Saarikorpi)).....	16
Kuva 7. Seinäjoen Rytmikorjaamo. (Niina Hattunen).....	18
Kuvio 1. Hahmotelma korttelin täydennysrakentamista.....	36

Havainnepiirros Torikadun suunnasta.

KORTTELI 48
JOENSUU
Tontinkäyttösuunnitelma ja luonnokset
10.4.2012

Arkkitehtitoimisto Torikka & Karttunen
arkkitehdit Antti Torikka ja Osmo Karttunen

Sisältö	
Johdanto	2
Tavoitteet	2
Lähtökohdat	2
Suunnitelma	3
Pohjapiirroskaaviot 1-3 krs	4-7

Johdanto

Työn tilaajana on Joensuun kaupungin nuorisotoimi, Kortteli 48 –luova osaamisyhteisö –hanke.

Kohdealue on Joensuun keskustassa valtaosa korttelista 48. Sitä rajaavat Rantakatu, Suvantokatu ja Torikatu sekä korttelin eteläosan kaksi asuinkerrostaloyhtiötä.

Korttelissa toimii monipuolinen luovien alojen ja nuorisopalveluita tuottavien toimijoiden kokonaisuus, jossa on julkishallinnon, yhdistysten sekä yritysperäisiä toimijoita, mm. kaupungin toimijoita sekä popmuusikot.

Hankkeessa on pyritty ideoimaan ja kehittämään korttelin toimintoja, sen hallinnointia, toimijoiden yhteistyötä ja selvittämään alueen ympäristöä, rakennuskantaa ja sen käyttöä sekä lisärakentamisen tarvetta ja mahdollisuuksia.

Korttelin rakentamista on selvitelty myös kaupungin kaavoituksen kanssa osana keskustan osayleiskaavatyötä. Kaavoitus on myös laatinut luonnoksia korttelin lisärakentamiseksi.

Tavoitteet

Työn tavoitteena on selkiyttää tontin rakentamismahdollisuuksia sekä tehdä luonnokset tontin käytöstä ja lisärakentamisesta pohjakaavioiden ja havainnekuvien avulla ja näin saattaa hankkeen ideoita konkreettiseen muotoon.

KORTTELI 48:N HYVINVOINTIPALVELUJEN TOIMINTA-ALUEET JA SISÄLTÖ HYVINVOINTIPALVELUJEN KAMPUS

➤ KYNNYKSETÖN, ESTEETÖN, ENNALTAEHKÄISEVÄ, KULTTUURINEN KOHTAAMISPAIKKA KAUPUNKITILA

Hankkeen ideakaavio

Lähtökohdat

Lähtöaineistona ovat olleet

- hankkeen raportti
- hankkeessa tehty muistio “Uudisrakentaminen Kortteli 48:ssa”
- rakennusten vanhoja piirustuksia ja rakennuksiin liittyviä selvityksiä
- kaavoituksen tekemiä luonnoksia ja laskelmia
- korttelin 48 uudisrakennussuunnitelmia Joensuun Popmuusikot ry:lle (Ark.tsto Torikka & Karttunen)
- neuvottelut projektikoordinaattori Sirpa Hyttisen ja nuorisajohtaja Jouni Erolan kanssa

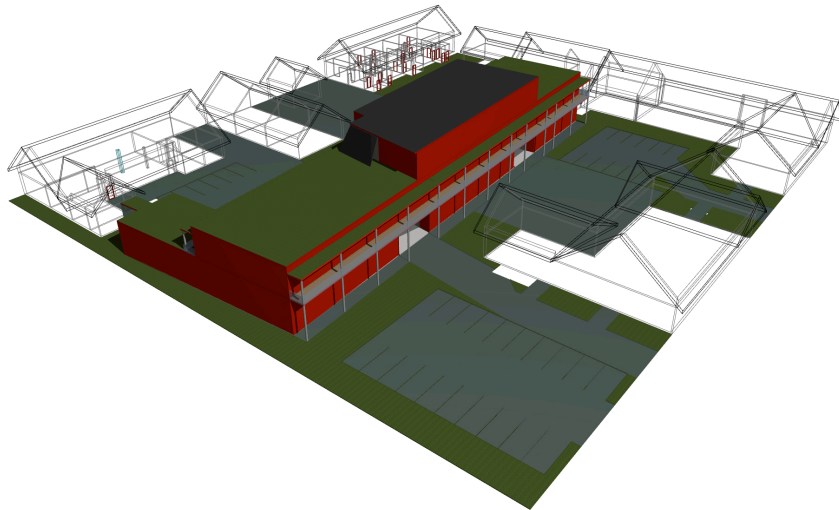
Suunnitelma

Suunnitelma perustuu korttelia kadun varsilla rajaavien rakennusten säilyttämiseen ja uuden rakennusyksikön sijoittamiseen korttelin keskelle.

Korttelin keskiosalta esitetään purettavaksi piharakennus 1. (varasto), piharakennus 2. (sosiaalitilat) sekä Torikatu 10 talusrakennus. Keltainen hirsinen tuparakennus talon Rantakatu 9 pihalla esitetään siirrettäväksi Torikadulle varastoaitan ja Torikatu 12 väliin.

Vanhoihin rakennuksiin sijoitetaan niihin soveltuvaa toimintaa pääosin nykyisen mallin mukaisesti: popmuusikoiden tilat, luovien toimintojen tiloja, kahvila-ravintola, liiketiloja ja varastoja.

Uudisosan maantasokerrokseen on sijoitettu paja- ja verstastiloja. Toiseen kerrokseen sijoittuvat nuorisoasunnot. Kolmannessa kerroksessa on iv-konehuone ja mahdollisuus toimisto- tai asuintilojen sijoittamiseen.

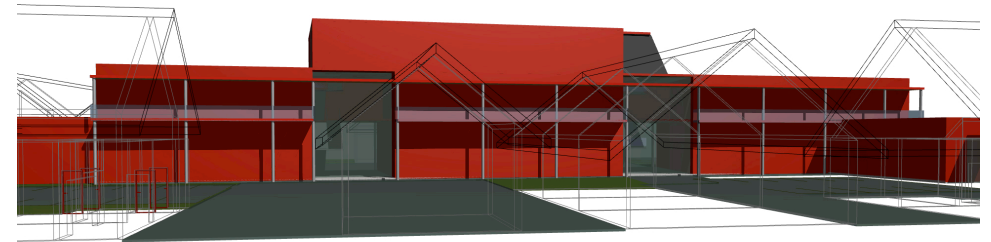

Havainnepiirros Rantakadun suunnasta.

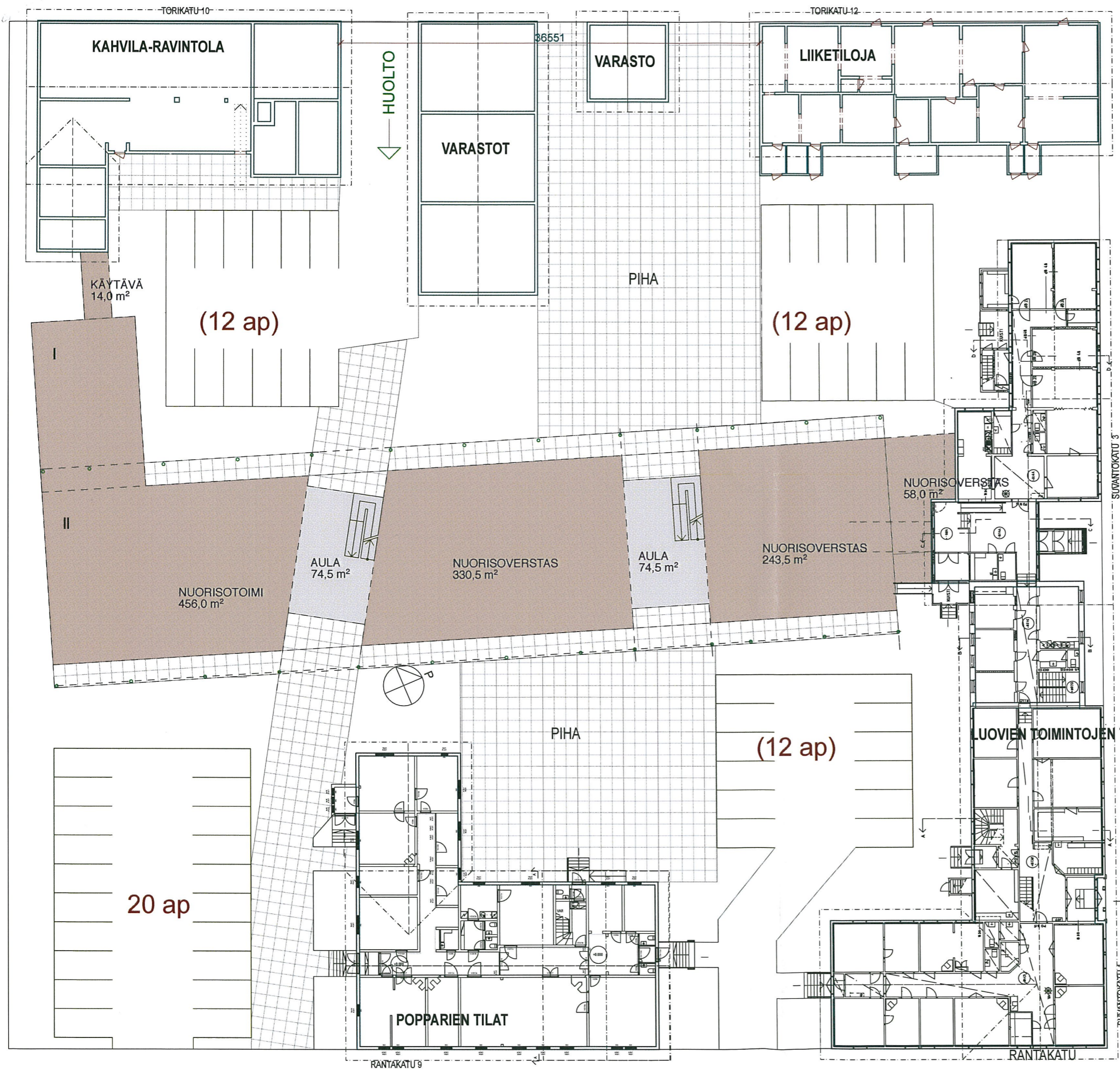
Uudisosan bruttoala on esityksessä noin 2700 m², johon mahtuu noin 20 kpl nuorisoasuntoja. Maantasokerroksen tilojen nimikkeet ovat viitteellisiä, koska hanke ei ole tilaohjelman kannalta selkiytynyt.

Uudisrakennus muodostaa korttelin keskelle yhtenäisen rakennusmassan, joka jakaa korttelin perinteisen kokoiseksi piha-alueiksi. Pohjaan merkityt aulat voidaan tehdä joko sisätiloiksi tai ne voidaan tehdä osittain avoimina. Uudisosa voidaan liittää sisäyhteydellä vanhoihin rakennuksiin Suvantokadun puolella korttelin keskelle (Suvantokatu 3) sekä Torikatu 10:een.

Piha-alue jakaantuu entisten rakennusten ja uuden osan ansiosta pihoihin. Pihoille mahtuu noin 56 autopaikkaa 12-20 paikan yksiköihin. Pihoille rajataan toiminnallisia alueita pinnoitteilla ja kasvillisuudella.

Näkymä pihalta Torikadun suunnasta.

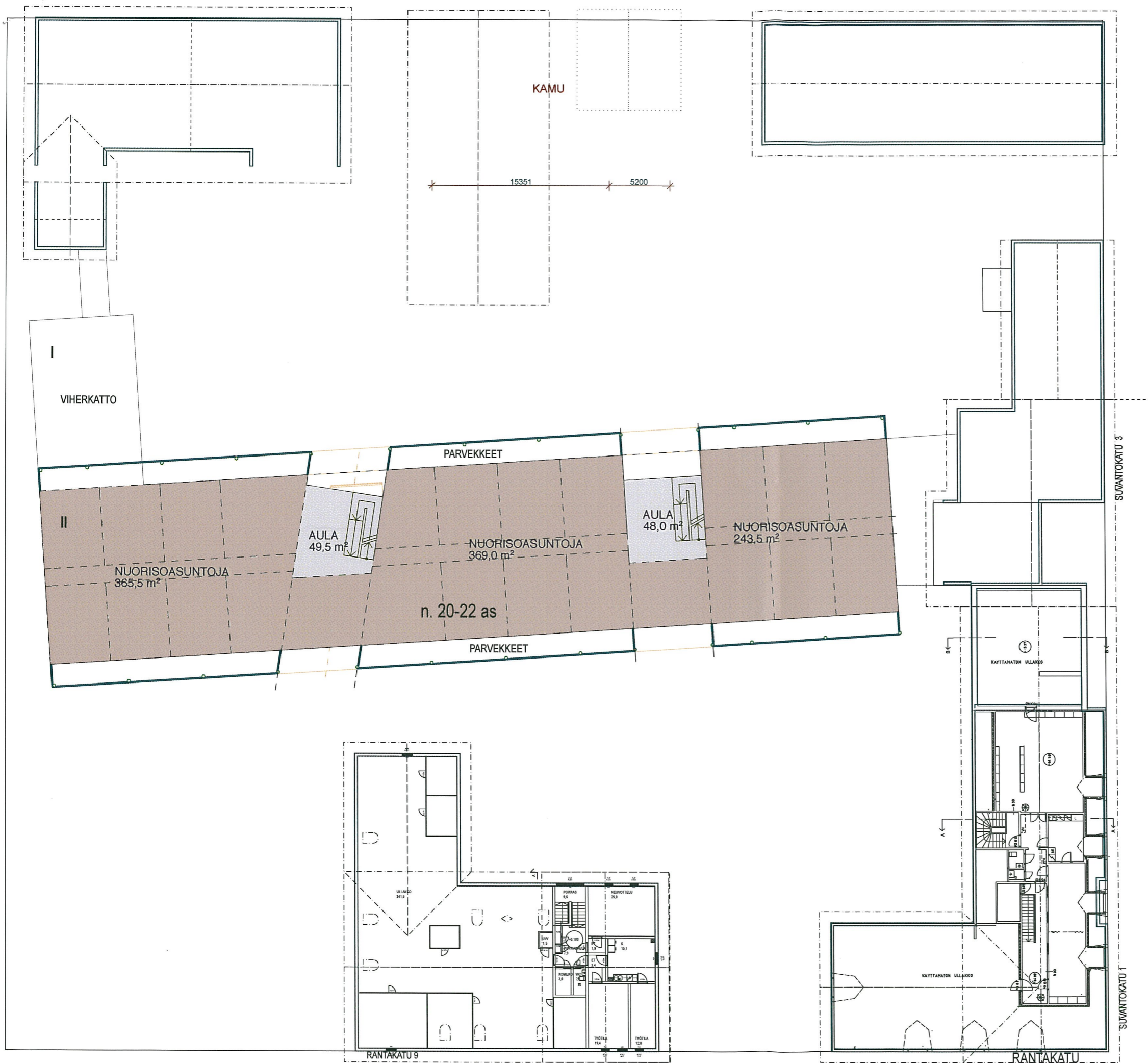

2 KERROSTA + ULLAKKO
 PINTA-ALA
 YHTEENSÄ 2500 m²
 (+ IV-KH 200 m²)

KORTTELI 48

TILAKAAVIO 1. KERROS 1:200

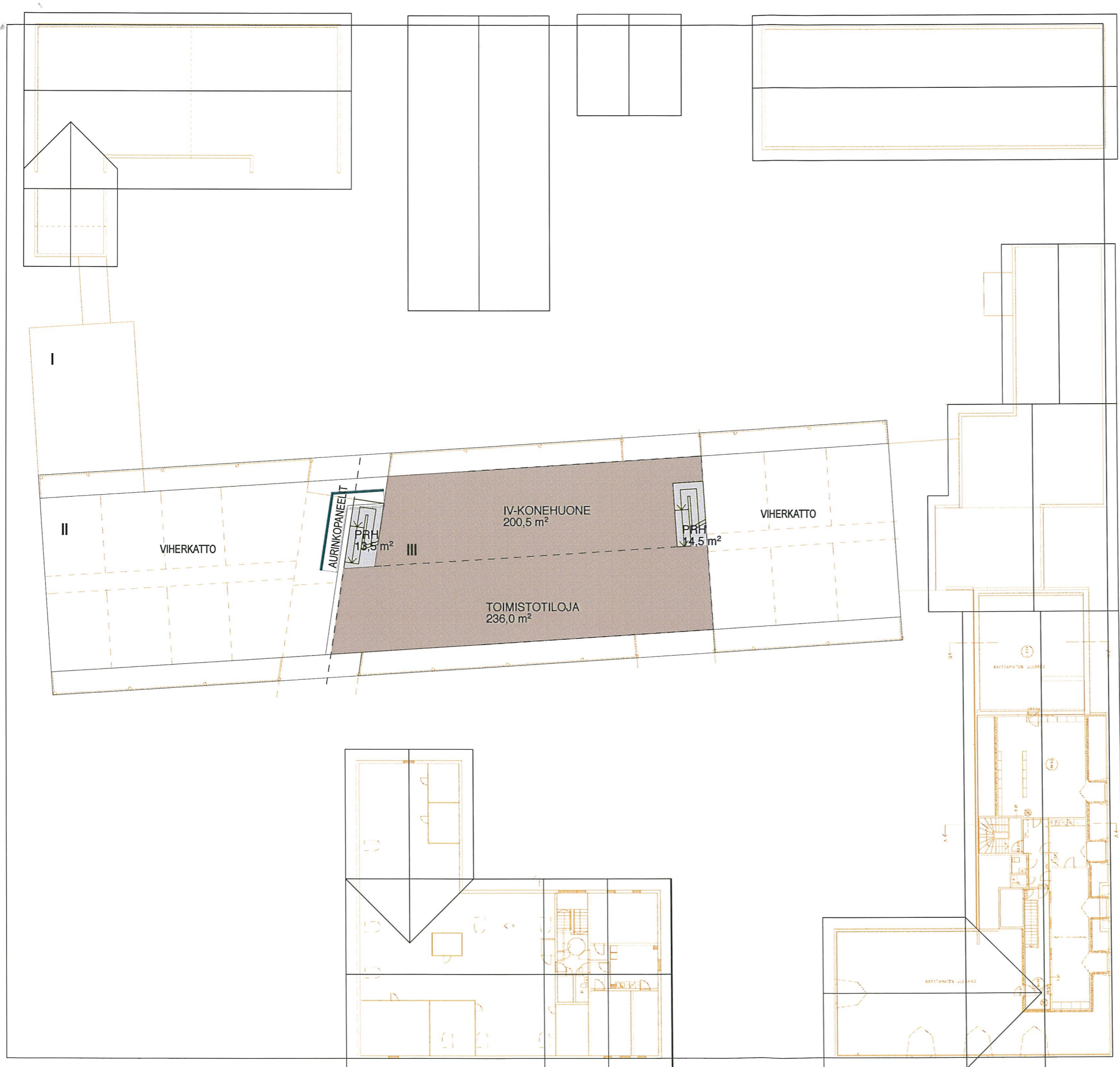
ARKKITEHTITOIMISTO TORIKKA & KARTTUNEN / AT
 10.04.2012

KORTTELI 48

TILAKAAVIO 2. KERROS 1:200

ARKKITEHTITOIMISTO TORIKKA & KARTTUNEN / AT
10.04.2012

KORTTELI 48

TILAKAAVIO 3. KERROS 1:200

ARKKITEHTITOIMISTO TORIKKA & KARTTUNEN / AT
10.04.2012

POHJOIS-KARJALAN AMMATTIKORKEAKOULUN C-SARJASSA ILMESTYNEITÄ JULKAISUJA

- C:60 KuTu - Kulttuurista tulevaisuutta 2011-2012. Loppuraportti. Niina Hattunen. 2012.
- C:59 Luova Pohjois-Karjala II. Loppuraportti. Niina Hattunen. 2012.
- C:58 Enterprise portals in e-learning. Jari Järvelä, Juha Kareinen, Jyri Pötry, Stanley Fobugwe. 2012.
- C:57 Klaavi-hanke. Musiikin perusteiden opetuksen verkostopohjainen kehittäminen. Raija Pesonen-Leinonen (toim.) 2012.
- C:56 Käytäntölähtöisen innovaatiotoiminnan edistäminen Pielisen Karjalassa. Minna Sarkkinen. 2011.
- C:55 Outdoors Finland -strategian mukainen matkailuaktiviteettien kehittäminen ja imagomarkkinointi Pohjois-Karjalassa. Raija Ruusunen & Tero Taatinen (toim.) 2011.
- C:54 Kurkistus kulisseihiin : Näkökulmia Pohjois-Karjalan elokuvamaailman rakentumiseen. Petri Raivo (toim.) 2011.
- C:53 Kalliojärven vesistöalueen järvialtaiden vedelaatu ja fosforikuormitus vuonna 2010 sekä fosforimallitarkastelu kunnostussuunnittelun lähtökohdaksi. Tarmo Tossavainen. 2011.
- C:52 Kolin Purnulamman limnologinen tila vuonna 2010 kunnostussuunnittelun lähtökohdaksi: tutkimusraportti. Tarmo Tossavainen. 2011.
- C:51 Juuret Wärtsilän raudassa. Insinöörikoulutusta 50 vuotta. 2011.
- C:50 Esiselvitys harjoittelu- ja työtilahotellin toteuttamisesta Joensuun seudulla. Toim. Teemu Turunen, Tuomas Turunen ja Niina Hattunen. 2011.
- C:49 Ageing in working life. Laitinen, Pertti et al. 2011.
- C:48 Luovat alat Pohjois-Karjalassa. Toim. Henna Liiri, Niina Hattunen ja Maria Kahreman. 2011.
- C:47 Mobiiliteknologia tuutoroinnin tukena. 2011.
- C:46 HOME CARE 24h. Myller Henna (toim.) 2011
- C:45 Kansainvälistyvä Pohjois-Karjala. Anneli Airola. 2011.

POHJOIS-KARJALAN
AMMATTIKORKEAKOULU

Tämä julkaisu on Kortteli 48 – luova osaamisyhteisö -hankkeen loppuraportti ja siinä kuvataan hankkeen toiminta yhden vuoden toimintakauden ajalta. Kortteli 48 oli Joensuun kaupungin nuorisotoimen hallinnoima ja Joensuun seudun ja Keski-Karjalan alueellisen Koheesio- ja kilpailukykyohjelman rahoittama KOKO-hanke, joka toimi ajalla 1.3.2011–31.3.2012.

Kortteli 48 – luova osaamisyhteisö -hankkeen tavoitteena oli tehdä Joensuun keskuskorttelista kulttuuri-, nuoriso- ja luovien alojen alueellinen keskittymä. Hankkeen ensisijaisena kohderyhmänä olivat Joensuun seudun kulttuuri- ja nuorisoalojen toimijat sekä näiden muodostamat miniklusterit. Hankkeen tarkoituksena oli käynnistää prosessi, jonka lopputuloksena kortteli 48:ssa sijaitsee vahva luovien toimialojen sekä nuoriso- ja kulttuuripalveluiden keskittymä.

Loppuraportti on kaksiosainen. Ensimmäisen osan muodostaa Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun loppuraportti, jonka on kirjoittanut projektipäällikkö Niina Hattunen. Toisen osan muodostaa Joensuun kaupungin loppuraportti, jonka kirjoittamisesta ovat vastanneet nuorisajohtaja Jouni Erola ja projektikoordinaattori Sirpa Hyttinen.

Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun julkaisuja

C:61

ISBN 978-952-275-023-5

ISSN 1797-3856